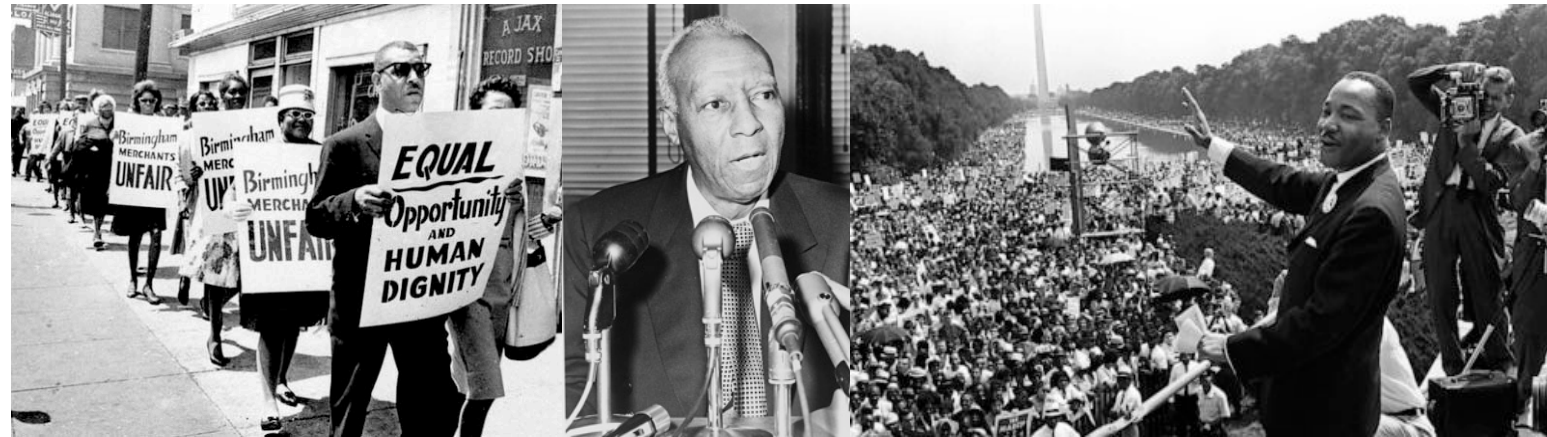

Twee verschillende strijden om deel uit te maken van de *City upon a hill*

De burgerrechtenbeweging van New York en Birmingham in vergelijking.

Scriptie Amerikanisatiek
Maud Mosterd
3868915
Inleverdatum: 22 januari 2014
Begeleidster: Laura Visser-Maessen
Universiteit Utrecht

‘Four score and seven years ago our fathers brought forth, upon this continent, a new nation, conceived in liberty, and dedicated to the proposition that all men are created equal’¹

Deze beroemde woorden werden gesproken door de Amerikaanse president Abraham Lincoln op 19 november 1863 in Gettysburg. De uitspraak geeft duidelijk het doel weer van de Founding Fathers. De Verenigde Staten, het land van de democratie en eeuwige mogelijkheden, ‘the land of opportunity’ en gelijkheid. Helaas bleken al deze hoekstenen van de Amerikaanse samenleving voor verschillende groepen niet de realiteit. Onder andere de Afro-Amerikaanse bevolking, die al vanaf het prille begin onderdeel van de samenleving uitmaakte, kreeg deze mogelijkheden niet. Deze groep werd gediscrimineerd en als minderheid gezien. Dit is een feit waar de groep eeuwen tegen op moest boksen en deze minderheidsgevoelens blijven tot op de dag van vandaag voortbestaan.

In de tweede helft van de twintigste eeuw begon er echter iets te veranderen. De Afro-Amerikanen begonnen hun krachten effectiever dan voorheen te bundelen en ook de maatschappelijke omstandigheden leken hun strijd ten goede te komen. Vanaf de jaren '30 en '40 kwamen meer organisaties op die stredden voor de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking en onder hun hoede werden effectieve campagnes gestart. Een uiteindelijke climax kwam in de jaren '60, toen de Verenigde Staten geheel in de ban was van de burgerrechtenbeweging. De handen werden ineengeslagen, protesten werden georganiseerd en stapje voor stapje werden doelen behaald.

Echter, de herinnering aan de Amerikaanse burgerrechtenbeweging wordt vaak gekoppeld aan de strijd om gelijke rechten voor Afro-Amerikanen in de Zuidelijke staten van het land. Hierbij zijn Martin Luther King en Rosa Parks namen die vaak de revue passeren. De burgerrechtenbeweging in het Zuiden van de Verenigde Staten wordt vaak gezien als een nationaal fenomeen omdat media, het onderwijs en het collectieve historische geheugen veelal naar de gebeurtenissen in het Zuiden refereren.²

¹ J. Verheul, Hoorcollege 15 maart 2013, Universiteit Utrecht.

² J. Dowd Hall, ‘The Long Civil Rights Movement and the Political Uses of the Past’, *The Journal of American History* 91, nr. 4 (2005) 1233-1263, 1233-1234.

Dit beeld vraagt om nuancering, want op deze manier wordt de burgerrechtenbeweging in het Noorden van de Verenigde Staten vergeten. De Noordelijke steden hebben namelijk ook een dynamische burgerrechtenbeweging gekend. Dit feit wordt echter vaak onderbelicht, hoewel de strijd hier al eerder van start ging en hier de basisbeginselen van de strijd zijn gevormd doordat alle grote organisaties zoals de NAACP gevestigd waren in Noordelijke steden. Er is echter een reden voor het feit dat de Noordelijke burgerrechtenbeweging niet binnen de dominante visie voorkomt. Dit is onder andere omdat in het Noorden sprake was van *de facto* segregatie; voor de wet waren alle burgers gelijk, echter in de praktijk kwam segregatie binnen de gehele maatschappij voor.³

Doordat de Amerikaanse burgerrechtenbeweging in de dominante visie alleen de strijd in de Zuidelijke staten belicht en deze als het referentiekader van de gehele burgerrechtenbeweging dient, worden de verschillen tussen de strijd in de Noordelijke en Zuidelijke staten vergeten. De strijd heeft zich op deze plekken namelijk op hele andere manieren afgespeeld. Dit is belangrijk om bij stil te staan omdat er dus niet gesproken kan worden van één nationale burgerrechtenbeweging. Onder academici begon dit idee ook vorm te krijgen en dit heeft geresulteerd in een interessant academisch debat.

Het academisch debat van de burgerrechtenbeweging in de Verenigde Staten begint met de klassieke visie. Hieronder vallen veelal de eerste werken die zijn uitgebracht over de burgerrechtenbeweging. Deze werken hadden vooral aandacht voor de burgerrechtenbeweging in het Zuiden van de Verenigde Staten.

In het artikel 'The Long Civil Rights Movement and the Political Uses of the Past' van Jacquelyn Dowd Hall wordt de definiëring van Bayard Rustin gebruikt om de klassieke fase te duiden.⁴ Volgens Rustin is de klassieke fase de dominante visie van een korte burgerrechtenbeweging; deze begint in 1954 met het *Brown vs. Board of Education* besluit, waarna publieke protesten volgden en de beweging uiteindelijk eindigt met het aannemen van de Civil Rights Act in 1964 en de Voting Right Act in

³ M.D. Lassiter en J. Crespino, *The Myth of Southern Exceptionalism* (New York 2010) 9.

⁴ Bayard Rustin was een belangrijke Afro-Amerikaanse leider in de burgerrechtenbeweging. In eerste instantie was hij vooral actief in New York maar hij hielp eind jaren '50 ook bij de vorming van de SCLC.

1965.⁵ Ook zijn werken waarin Martin Luther King Jr. wordt neergezet als de grote leider in de burgerrechtenbeweging aan te wijzen als klassieke werken, deze werken behoren tot het zogenoemde *Great Man* paradigma, die de rol van King in de strijd zegeviert.⁶

Naast de tijdsafbakening en het *Great Man* paradigma is er in de documentaire reeks *Eyes on the Prize* ook een kenmerk te herkennen van de klassieke visie: de nadruk op de burgerrechtenbeweging in de Zuidelijke staten van Amerika. De afleveringen gaan zowel in deel I als deel II van de serie veelal over de Zuidelijke burgerrechtenbeweging; slechts 4 van de 16 afleveringen van deze serie hebben betrekking op de gebeurtenissen in de Noordelijke staten. De Noordelijke staten worden alleen op negatieve wijze betrokken in de serie, namelijk met verwijzingen naar de Black Panthers, Malcolm X en gewelddadigheden zoals de oproer in de Attica gevangenis in Wyoming County, New York, waarbij 43 doden vielen.⁷ Op deze manier krijgt men dus geen overzichtelijk en representatief beeld van de burgerrechtenbeweging in de Noordelijke staten. Hiernaast valt de periodisering van de *Eyes on the Prize* serie ook te bekritisieren. De serie start de periodisering eveneens in het begin van de jaren '50 en gaat hiermee volledig voorbij aan de ontwikkelingen die zich al vele jaren eerder voordeden binnen de Amerikaanse burgerrechtenbeweging.

Deze traditionele, klassieke visie werd door een andere groep academici, de revisionisten, genuanceerd. Onder andere historici en politicologen voegden zich bij deze revisionistische stroming in het academische debat. Zo ook politicologe Jeanne Theoharis, wie duidelijke kritieken verwoord op de klassieke stroming. Zo werd volgens Theoharis het Zuiden door de klassieken op de voorgrond geplaatst. Op deze manier kon een beeld ontstaan waardoor het leek alsof het Zuiden het enige deel van

⁵ Hall, 'The Long Civil Rights Movement and the Political Uses of the Past', 1234; doorverwijzing naar: B. Rustin, *Down the Line: The Collected Writings of Bayard Rustin* (Chicago 1971) 111.

⁶ Voorbeelden van biografieën die Kings rol zegenvieren zijn Lawrence D. Reddick, *Crusader without violence: A biography of Martin Luther King, Jr.* (New York 1959) en Lerone Bennett, *What manner of man: a biography of Martin Luther King, Jr.* (Chicago 1964).

⁷ 'Eyes on the Prize: America's Civil Rights Years 1954-1965', deel I, http://library.wustl.edu/units/spec/filandmedia/collections/henry-hampton-collection/eyes_on_the_prize.html (6 november 2013). En: 'Eyes on the Prize II: America at the Racial Crossroads 1965-1985', deel II, http://library.wustl.edu/units/spec/filandmedia/collections/henry-hampton-collection/eyes_on_the_prize_2.html (6 november 2013).

het land was waar een beweging nodig was, en alsof de Afro-Amerikanen in de rest van het land alleen maar aangespoord werden tot actie doordat hun Zuidelijke broers en zussen dit deden.⁸ Op deze manier ontstond het idee dat de ‘nationale burgerrechtenbeweging’ alleen de kenmerken van de Zuidelijke burgerrechtenbeweging vertegenwoordigde. Hier ging deze revisionistische stroming dus tegen in.

Ten eerste omdat de burgerrechtenbeweging niet als één nationale beweging beschouwd moest worden. In plaats daarvan moesten de lokale demonstraties en acties van de Afro-Amerikaanse bevolking uit het hele land bekeken worden. Dus ook naar de lokale worstelingen en de burgerrechtenbeweging in het Noorden. Ten tweede hadden ze kritiek op de tijdsafbakening van de eerste stroming. Volgens de revisionisten ging de burgerrechtenbeweging voorbij de, door de klassieken aangekaarte, historische periodisering van 1955-1965. Ten derde moesten de Noordelijke en Zuidelijke burgerrechtenbeweging niet gezien worden als losstaande en verschillende sociale bewegingen. Het moest volgens de revisionisten namelijk gezien worden als één doorlopende strijd voor de vrijheid van de Afro-Amerikanen. Tot slot moest het Zuiden niet als apart worden beschouwd, de verschillen tussen de Zuidelijke *de jure* en Noordelijke *de facto* onderdrukking waren overdreven en het racisme was van nationale aard.⁹

Deze vier punten vormen de rode draad in de werken van historici die zich bij de Long Movement scharen. Dit is een overkoepelende naam voor alle historici die elementen uit de klassieke weergave van de burgerrechtenbeweging aan de kaak stelden.¹⁰

Het boek *The Myth of Southern Exceptionalism* van Matthew Lassiter en Joseph Crespino illustreert bijvoorbeeld het element van de revisionistische stroming dat stelt dat de Noordelijke en Zuidelijke burgerrechtenbeweging als één doorlopende vrijheidsstrijd moet worden gezien. Zij willen van het idee af dat het Zuiden exceptioneel was in de burgerrechtenbeweging. Dit was volgens hen namelijk niet zo, de strijd in het Noorden was alleen nooit op de juiste manier onderzocht. Om deze

⁸ J.F. Theoharis en K. Woodward, *Freedom North. Black Freedom Struggles outside the South, 1940-1980* (Basingtoke 2003) 2.

⁹ S.K. Cha-Jua en C. Lang, ‘The ‘Long Movement’ as Vampire: Temporal and Spatial Fallacies in Recent Black Freedom Studies’, *The Journal of African American History* vol. 92, nr. 2 (2007) 265-288, 265.

¹⁰ Ibidem.

reden werd het Zuiden onterecht als exceptioneel bestempeld. De burgerrechtenbeweging moet volgens Lassiter en Crespino in het volledige historische perspectief bestudeerd worden: ‘Discarding the framework of southern exceptionalism is a necessary step in overcoming the mythology of American exceptionalism, transforming the American Dilemma into a truly national ordeal, and traversing regional boundaries to rewrite the American past on its own terms and in full historical perspective’.¹¹ Uit hun werk zou dus blijken dat zowel de Noordelijke als de Zuidelijke burgerrechtenbeweging in eenzelfde nationaal kader geplaatst kunnen worden.¹²

Een reactie op de tweede stroming bleef niet uit. Historici Sundiata Keita Cha-Jua en Clarence Lang formuleerden een uitgebreid commentaar op de revisionisten in hun artikel ‘The ‘Long Movement’ as Vampire: Temporal and Spatial Fallacies in Recent Black Freedom Studies’. In de inleiding van het artikel wordt vermeld dat ze denken dat de historici van de Long Movement de moderne Black Liberation Movement verkeerd hebben begrepen. Dit idee is gebaseerd op verschillende punten.

Ten eerste omdat de theorie van de Long Movement periodiserende schema’s nietig maakt. Dit is volgens Cha-Jua en Lang niet wenselijk omdat dit soort schema’s juist kunnen bijdragen aan een beter begrip van de burgerrechtenbeweging in bijvoorbeeld bepaalde tijdvakken. Dit geeft een onderzoek van de beweging juist structuur en hierdoor is de onderzoeker in staat om met een scherpe blik naar ontwikkelingen te kijken. Ten tweede omdat het conceptuele verschillen uit de verschillende golven van de Black Liberation Movement wist, zoals het onderscheid tussen golven waarin geweldloos protest de primaat had en golven waarin geweld meer plaatsvond in de burgerrechtenbeweging.¹³ Ten derde ook omdat het regionale grenzen in de Afro-Amerikaanse ervaringen vervaagt, zoals het werk van Lassiter en Crespino voorstelt; het Noorden en Zuiden worden tezamen in één kader van een nationale burgerrechtenbeweging geplaatst, hierdoor worden de geografische verschillen tussen beide weggewerkt.¹⁴ Kortom, volgens Cha-Jua en Lang is het grote gebrek van de Long Movement historici dat ze een onhistorisch en totaliserend

¹¹ Lassiter en Crespino, *The Myth of Southern Exceptionalism*, 7.

¹² Ibidem, 6-9.

¹³ Cha-Jua en Lang, ‘The ‘Long Movement’ as Vampire’, 270.

¹⁴ Lassiter en Crespino, *The Myth of Southern Exceptionalism*, 6-9; Cha-Jua en Lang, ‘The ‘Long Movement’ as Vampire’, 265.

perspectief geven. Chronologische, conceptuele en geografische verschillen worden door hen weggewerkt.¹⁵

Een dergelijk idee als dat van Lassiter en Crespino keuren Cha-Jua en Lang dus af. Volgens hen is er een nieuw historisch, theoretisch kader nodig van de Black Liberation Movement. Een perspectief dat de manieren van verzet door de tijd en ruimte heen belicht, waarbij rekening wordt gehouden met de consistentie en specifieke context.¹⁶ Ze benadrukken dus het belang van de historische context in het bestuderen van de burgerrechtenbeweging in het Noorden en het Zuiden.

Dit onderzoek sluit zich aan bij de visie van Cha-Jua en Lang en beoogt een bijdrage te leveren aan deze derde stroming in het academisch debat. Cha-Jua en Lang geven een duidelijke uiteenzetting over de mankementen van de Long Movement maar voegen zelf nog niets meer dan een nieuwe zienswijze toe. Om deze stroming van een *backbone* te voorzien zullen nieuwe werken vervaardigd moeten worden. Voor de Noord-Zuid kwestie van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging zal deze scriptie dit dan ook doen.

Hoewel er werken zijn die de aandacht op het Noorden richten, wordt hierdoor weer te veel nadruk op het Noorden gelegd en blijft een vergelijking met het Zuiden hierbij vaak op de achtergrond of zelfs helemaal uit.¹⁷ Daarnaast geven de werken die de Noordelijke en Zuidelijke burgerrechtenbeweging binnen één nationale beweging willen plaatsen ook geen representatief beeld van hoe de burgerrechtenbeweging zich in deze verschillende gebieden heeft ontwikkeld en voortgezet. Hierdoor wordt namelijk geïmpliceerd dat er geen verschillen waren tussen de Noordelijke en de Zuidelijke beweging.¹⁸ Binnen de historiografie van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging ontbreekt het dus nog aan een specifiek onderzoek dat de Noordelijke en Zuidelijke burgerrechtenbeweging op gerichte punten met elkaar vergelijkt. Dit wil deze scriptie toevoegen aan het academisch debat.

Deze scriptie focust zich specifiek op een Noordelijke en Zuidelijke stad, te weten: New York en Birmingham. Om deze scriptie van een duidelijke structuur te

¹⁵ Cha-Jua en Lang, 'The 'Long Movement' as Vampire', 283-284.

¹⁶ Ibidem, 283.

¹⁷ Boeken zoals Martha Biondi's *To stand and fight. The struggle for civil rights in postwar New York* (Cambridge 2003), Thomas J. Sugrue's *Sweet Land of Liberty. The Forgotten Struggle for Civil Rights in the North* (New York 2008) en Jeanne Theoharis's *Freedom North. Black Freedom Struggles outside the South, 1940-1980* (Basingtoke 2003).

¹⁸ Cha-Jua en Lang, 'The 'Long Movement' as Vampire', 283-285.

voorzien is de volgende hoofdvraag geformuleerd: Op welke manieren verschilde de burgerrechtenbeweging in New York van de beweging in Birmingham en in hoeverre was er dan sprake van een nationale vrijheidsstrijd? Met de nationale vrijheidsstrijd wordt dan de strijd bedoeld die historici als Lassiter en Crespino veronderstellen; dus één nationale burgerrechtenbeweging.

Er is gekozen voor New York, omdat New York het centrum was van de burgerrechtenbeweging, niet alleen op lokaal niveau maar vanuit hier werd ook strijd gevoerd voor een breder bereik. Ook was New York de plek waar de eerste burgerrechten overwinningen werden behaald maar ook waar de eerste teleurstellingen plaatsvonden.¹⁹ In New York hadden Afro-Amerikanen eind 19^e eeuw hun burgerrechten al verzegeld zien worden in de wet, maar hier bleek ook al snel dat deze rechten geen zekerheid gaven op betere leefomstandigheden; men bleef een bestaan leiden als tweederangsburger.²⁰

Birmingham dient als *casestudy* voor de Zuidelijke staten. In Birmingham heeft een zware strijd plaatsgevonden voor het verkrijgen van rechten voor de Afro-Amerikaanse bevolking. De stad werd door Martin Luther King ook wel ‘the most segregated city of America’ genoemd.²¹ Belangrijke en grootse gebeurtenissen in de burgerrechtenbeweging hebben hier plaatsgevonden. Zoals het bombardement van de Ku Klux Klan op de Sixteenth Street Baptist Church, waarbij vier jonge, Afro-Amerikaanse, meisjes om het leven kwamen. Diane McWorther geeft in haar boek *Carry me home, Birmingham, Alabama* aan dat de stad tevens doordrenkt was van een klassensysteem. De strijd om gelijke rechten werd hier dan ook zeer door beïnvloedt. Om deze redenen is de burgerrechtenbeweging in Birmingham het meest geschikt om te gebruiken als *casestudy*. De burgerrechtenbeweging in Birmingham heeft grote

¹⁹ M. Biondi, ‘How New York changes the story of the Civil Rights Movement’, *Afro-Americans in New York Life and History* vol. 31, nr. 2 (2007) 15-29, 1.

²⁰ Eind 19^e eeuw werden met de *Reconstructions Amendments* aanpassingen gedaan in de Amerikaanse grondwet. Hierdoor werd slavernij afgeschaft, kregen alle Amerikaanse burgers voor de wet dezelfde voorrechten en werd discriminatie in stemgerechtigdheid afgeschaft. Deze wetten waren van toepassing op de gehele Verenigde Staten maar het bleek al snel dat deze wetten in het Zuiden genegeerd werden, zeker na invoering van de *Jim Crow* wetten, in het Noorden werd echter wel gesteld dat deze wetten werden nageleefd.

²¹ M.L. King, *Letter from Birmingham jail* (Birmingham 16 april 1963) via: <http://www.crmvet.org/docs/bhamljbj.htm> (1 november 2013).

invloed gehad op andere Zuidelijke steden en op nationale aandacht voor de strijd. Zoals Martin Luther King ook zei: ‘As Birmingham goes, so goes the South’.²²

De burgerrechtenbewegingen in Birmingham en New York worden beiden onderzocht vanaf de jaren '30 tot en met de jaren '60. De eerste twee hoofdstukken zijn zo opgezet dat elke paragraaf een tijdvak in deze periode behandelt. De keuze om deze periode te laten starten in de jaren '30 is omdat deze in het teken stonden van de *Great Depression* en hier een beginpunt van de burgerrechtenbewegingen in beide steden gevonden kan worden – hoewel in New York zichtbaarder dan in Birmingham. De periodisering eindigt in de jaren '60 omdat toen de grootste nationale en lokale doelen op gebied van de Afro-Amerikaanse burgerrechten waren behaald; namelijk wettelijke gelijkheid tussen zwart en blank door de aanneming van de Civil Rights Act in 1964 en de Voting Right Act in 1965. Hiermee wordt niet verondersteld dat de burgerrechtenbeweging hierna ophield; het is een dynamische strijd geweest die door velen als een worsteling wordt beschouwd met een open eind. Maar deze periodisering is gekozen om een afgebakend kader te schetsen voor dit onderzoek, waarin de belangrijkste momenten in de burgerrechtenbeweging van New York en Birmingham centraal staan. Om de hoofdvraag zo volledig mogelijk te kunnen beantwoorden wordt ook gebruik gemaakt van verscheidene deelvragen die in deze tijdvakken voor sturing zorgen. Deze deelvragen zijn leidend voor beide *casestudies* en geven vorm aan het derde hoofdstuk van deze scriptie, die de vergelijking tussen de burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham behandelt.

De eerste deelvraag bekijkt de strijdpunten van de bewegingen. Welke punten waren voor hen belangrijk? Wat moest er volgens hen veranderd worden in hun stad? De tweede deelvraag gaat na door wie er in de stad voor burgerrechten werd gestreden. Waren dit veelal organisaties of waren het meer de individuen die hun stem lieten horen? De derde deelvraag heeft betrekking op de periodisering. Wanneer kwamen de burgerrechtenbewegingen in ontwikkeling? En wanneer was het startpunt van de grotere acties en demonstraties? Dan volgt tot slot nog de vierde deelvraag die zich afvraagt of de beweging in de stad nationaal gericht was. Hielden de organisaties/individuen zich bezig met de bewegingen elders in het land? Of waren ze vooral gericht op hun eigen omstandigheden en omgeving?

²² D. McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama. The climatic battle of the Civil Rights Revolution* (New York 2001) 21.

Door deze vragen worden de steden in hun historische context begrepen. Dit is ook wat Cha-Jua en Lang aangeven in hun artikel; allerlei factoren moeten meegenomen worden in het bestuderen van de burgerrechtenbeweging in het Noorden en het Zuiden van de Verenigde Staten.²³ Uiteindelijk volgt uit deze scriptie een duidelijk beeld van de burgerrechtenbeweging in New York en Birmingham en de verschillen en overeenkomsten hiertussen. Hieruit zal blijken in hoeverre er sprake was van een nationale vrijheidsstrijd.

²³ Cha-Jua en Lang, 'The 'Long Movement' as Vampire', 283.

Hoofdstuk 1: De burgerrechtenbeweging in New York

‘We have our own law in New York’²⁴

De bovenstaande uitspraak van een New Yorkse politie agent geeft een impressie weer van de omstandigheden waarin de New Yorkse burgerrechtenbeweging op kwam. De eigen wetten, zoals geformuleerd door deze politieagent, vormden de realiteit voor de Afro-Amerikaanse inwoners van de stad; hoewel de wet anders kon voorschrijven, de politie en de rechtspraak bepaalde haar eigen koers in de behandeling van de Afro-Amerikaanse New Yorkers. Waar de metropool zich voordeed als een stad met gelijke rechten en vrijheid voor iedere inwoner, was het tegendeel de harde waarheid. De Afro-Amerikanen voelde zich allesbehalve gelijkwaardig aan de blanke bevolking en waren in principe tweederangs burgers. Niet alleen in New York, maar in het overgrote deel van de Noordelijke Amerikaanse staten was sprake van *de facto* segregatie.²⁵ Hoewel de wet voorschreef dat alle burgers gelijk waren was de realiteit in New York anders; restaurants, zwembaden, pretparken en scholen, alles was stuk voor stuk gesegregeerd. De nadruk op gelijkheid was voor de New Yorkse burgerrechtenbeweging dus de rode draad. Anders dan de Zuidelijke burgerrechtenbeweging was er geen sprake van een strijd voor nieuwe rechten – zoals gelijkheid voor de wet, dit was het belangrijkste strijdpunt in het Zuiden maar was in het Noorden reeds behaald – maar meer voor het nastreven van de al bestaande rechten en wetten.

New York kampte met een bedrijvige burgerrechtenbeweging, één die vaak wordt herinnert als een gewelddadige strijd ten opzichte van de geweldloze strijd in het Zuiden, een strijd die sterk beïnvloedt werd door Malcolm X en de Black Power Movement.²⁶ Echter, literatuuronderzoek wijst uit dat de burgerrechtenbeweging veel meer omvatte dan deze dominante herinnering. De New Yorkse

²⁴ M. Biondi, *To stand and fight. The struggle for civil rights in postwar New York* (Cambridge 2003) 73.

²⁵ Onder *de facto* segregatie wordt verstaan dat racisme niet in de wet was vastgelegd. Voor de wet was de gehele bevolking gelijk maar in de praktijk was er wel degelijk sprake van segregatie.

²⁶ Dit blijkt bijvoorbeeld uit de afleveringenreeks *Eyes on the Prize* (deel II), waarin de afleveringen over het Noorden en New York gericht zijn op gewelddadigheden en extreme nationalistische uitingen van de Nation of Islam, en waarin dus geen aandacht wordt besteed aan bijvoorbeeld geweldloze *sit-ins*, die ook in New York werden georganiseerd en dus niet alleen typerend zijn voor de Zuidelijke burgerrechtenbeweging.

burgerrechtenbeweging moet dus in haar totaal onder de loep genomen worden, hierbij zijn de motieven, strijdpunten en werkwijze van de activisten onder andere belangrijke vraagstukken.

Dit hoofdstuk is ingedeeld in vier paragrafen. Deze paragrafen behandelen allemaal een tijdvak, vanaf de jaren '30 tot aan de jaren '60 van de 20^e eeuw. In ieder tijdvak wordt bekeken hoe de burgerrechtenstrijd zich voltrok in New York in die periode, de focus ligt hierbij op de in de inleiding geformuleerde deelvragen.

De jaren '30

In de jaren '30 van de vorige eeuw ontstond een milieu waarin zowel zwarte als blanke organisaties en politieke partijen zich steeds meer gingen bekommeren om de burgerrechten van de Afro-Amerikaanse bevolking. Dit kwam door de *Great Depression* die zich voltrok gedurende de jaren '30. Door deze economische crisis ontstond grote werkloosheid en daardoor ook meer draagvlak onder arbeiders om zich te verenigen en gezamenlijk een front te vormen tegen de gevolgen van de crisis. In de vroege jaren '30 waren de Communist Party (CP) en de National Association for the Advancement of Colored People (NAACP) de grootste groeperingen die zich bemoeiden met de burgerrechtenstrijd in New York.²⁷ Echter, deze groeperingen stonden in eerste instantie lijnrecht tegenover elkaar; de NAACP wou zich niet met de CP inmengen vanwege het extremistische karakter van de partij. De CP werd in de jaren '10 en '20 veelal gezien als een partij, geleid vanuit de Sovjet-Unie, die een staatsgreep beoogde om tot de afschaffing van het kapitalisme te komen. Het leek de NAACP geen verstandige zet om in zee te gaan met een partij die een dergelijk imago op haar voorhoofd had staan.

Toch had de CP zich in de jaren '30 laten zien als een van de grootste pleitbezorgers van de burgerrechtenstrijd in New York en ook elders in de Verenigde Staten, zo verkreeg de partij van de zwarte gemeenschap uit het hele land lof voor haar inmenging in de *Scottsboro Case*.²⁸ In de vorm van kranten, pamfletten en

²⁷ De NAACP werd opgezet in 1909 en streefde naar politieke, educatieve, sociale, economische gelijkheid. De partij had grote invloed in de gehele Verenigde Staten en had op veel locaties ook lokale delegaties van de NAACP zitten, zo ook in New York en Birmingham. De Communist Party werd in 1919 opgezet in de Verenigde Staten en haar hoofdkantoor was gevestigd in New York. De CP begon zich vanaf de jaren '30 bezig te houden met de positie van de Afro-Amerikanen in de Verenigde Staten.

²⁸ In de *Scottsboro Case* werden negen Afro-Amerikaanse mannen beschuldigd van de verkrachting van een blanke vrouw in Alabama in 1931. Na doktersonderzoek bleek de vrouw

speeches en betuigde de CP haar steun aan de burgerrechtenstrijd en de gelijke rechten voor de Afro-Amerikaanse bevolking.²⁹ Hiernaast waren de leden van de CP uitmuntend getraind in parlementaire en organisatorische vaardigheden en konden hierdoor gewichtige invloed uit oefenen in verscheidene vakbonden en burgerrechten partijen, waar zij leidende posities innamen.³⁰

De NAACP kon de invloed van de CP dan ook niet blijven negeren en rond het midden van de jaren '30 kwam het tot een toenadering tussen de NAACP en de CP. Dit gebeurde door de vorming van het zogenoemde Popular Front, een sterk links georiënteerde samenkomst dat gecreëerd was om de strijd aan te gaan voor betere leefomstandigheden voor de Afro-Amerikaanse gemeenschap. De oorsprong van het Popular Front is te vinden in 1935 en hun invloed in de New Yorkse burgerrechtenbeweging duurde zeker voort tot en met 1943. Dit front bestond onder andere uit de Communist Party, de American Labor Party, de NAACP en de National Negro Congress. Eerder had de CP deze organisaties altijd beschuldigd van een bourgeois karakter en was toenadering ondenkbaar geweest, maar met deze nieuwe strategie van frontvorming van de CP was samenwerking juist een sleutel tot succes geworden.³¹ Door coalitievorming tussen verschillende partijen kon collectieve invloed in de politiek en overheidsinstanties ontstaan. Dit linkse front stelde dat veranderingen in de achtergestelde positie van de Afro-Amerikaanse bevolking in New York maar langzaam op gang kwamen en was voorstander van *direct action* in de strijd voor gelijke rechten; hier lag dus de mogelijkheid tot een vruchtbare samenwerking om op te komen voor de gelijke rechten van Afro-Amerikaanse arbeiders. De acties vanuit het Popular Front uitten zich onder andere in het organiseren van bijeenkomsten maar ook door het financieel bijdragen aan campagnes voor gelijke rechten voor de Afro-Amerikaanse bevolking van New York.³²

In deze jaren werd vooral de basis gelegd voor de burgerrechtenstrijd in New York. Organisaties werden opgericht of al bestaande organisaties gingen zich actiever

geen sporen van verkrachting te hebben maar toch werden de mannen veroordeeld tot de doodstraf. Grote protesten werden hiertegen georganiseerd en de NAACP en de CP gaven (juridische) steun in de zaak; uit: J.W. Trotter, *The African American Experience* (Boston 2001) 448-450.

²⁹ T.J. Sugrue, *Sweet Land of Liberty. The Forgotten Struggle for Civil Rights in the North* (New York 2008) 23.

³⁰ Ibidem, 25.

³¹ Ibidem, 24.

³² Biondi, 'How New York changes the story of the Civil Rights Movement', 7.

inzetten. Door de netwerken die in deze periode werden opgebouwd tussen verschillende burgerrechtenorganisaties en politieke partijen zoals de CP konden samenwerkingsverbanden ontstaan en werd een gevoel van saamhorigheid gesmeed door de economische malaise die de hele wereld in haar greep had. Hierdoor werd er gezamenlijk naar oplossingen gezocht, gevolgen hiervan wierpen vooral vanaf de jaren '40 haar vruchten af.

De jaren '40

In de jaren '40 is wederom zichtbaar dat samenwerking tussen verschillende organisaties en de media effectief was voor de New Yorkse burgerrechtenbeweging. Hiernaast werd deze periode uiteraard getekend door de Tweede Wereldoorlog, door de opkomst van de oorlogsindustrie kon de Verenigde Staten uit haar economische depressie getrokken worden, de depressie waarin de zwarte New Yorkers nog steeds verkeerden leefde echter nog gewoon voort. Waar in de jaren '30 door de *Great Depression* al aandacht was ontstaan voor de ongelijke arbeidskansen voor de Afro-Amerikaanse bevolking, werd dit strijdpunt voor de New Yorkse burgerrechtenbeweging in de jaren '40 alleen maar belangrijker.³³ Na de Tweede Wereldoorlog werd een heksenjacht opgezet door McCarthy om alle communisten te verdrijven uit de Verenigde Staten, waaronder dus ook de CP, één van de belangrijkste partijen binnen de strijd in de jaren '30.³⁴ Hoewel de CP in de beginjaren van deze periode haar werk nog voort kon zetten nam haar invloed aan het eind van dit tijdvak definitief af. Andere organisaties zoals de NAACP en verschillende vakbonden bleven de strijd echter voortzetten. De doelen van de New Yorkse burgerrechtenbeweging waren immers nog niet behaald. Zoals Lawrence D. Reddick, directeur van 'The Schomburg Library' in Harlem het formuleerde: 'the complete equality, economic, political, social and cultural without equivocation is the goal of the Negro in New York'.³⁵

³³ Biondi, *To stand and fight*, 17.

³⁴ McCarthyïsme is vernoemd naar de Senator Joseph McCarthy omdat hij van 1940 tot aan het midden van de jaren '50 een heksenjacht hield in de Verenigde Staten, op zoek naar Communisten die werkzaam waren voor de Amerikaanse overheid, wie hij uit deze functie wou plaatsen en werd hierin gesteund door meerdere presidenten, zoals Truman en Eisenhower.

³⁵ Biondi, *To stand and fight*, 16.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog streden de Afro-Amerikanen tegen discriminatie op de werkvloer in het algemeen en tegen discriminatie in specifieke situaties zoals in sollicitaties, loon en promoties. Activisten vanuit allerlei hoeken van de staat spraken de New Yorkse overheid aan op het feit dat er geen eerlijke arbeidskansen waren voor de Afro-Amerikaanse bevolking. Lokale organisaties zoals vakbonden maar ook grotere nationale organisaties zoals de NAACP en de National Negro Congress stopten veel energie in de protesten. Door het organiseren van persconferenties, het publiceren van verschillende artikelen en door te lobbyen bij New Yorkse politici zoals Adam Clayton Powell Jr.³⁶ wilden de activisten gelijke kansen creëren voor de Afro-Amerikaanse arbeiders.³⁷

Maar ook de media van New York hield zich niet stil in deze kwestie. *The New York Amsterdam News* publiceerde in 1940 en 1941 een reeks aan artikelen waaruit bleek dat er een tekort was aan kansen voor de Afro-Amerikaanse bevolking in de defensie industrie. Er bestond een tekort aan arbeiders binnen deze industrie maar ook aan ontwikkelaars van technische apparatuur. Dit tekort zou aanzienlijk kunnen afnemen als de werkgevers geschoolde Afro-Amerikanen zouden aannemen, maar dit gebeurde niet vanwege de vasthoudendheid van de werkgevers aan hun beleid waarin zwarten deze functies niet behoorden te vervullen. *The New York Amsterdam News* stelde dat hierdoor de veiligheid van de Verenigde Staten op het spel werd gezet.³⁸ Met deze conclusie tilde *The New York Amsterdam News* discriminatie jegens Afro-Amerikanen op de werkvloer naar een hoger niveau, namelijk het nationale niveau. Hierdoor werd de strijd van de Afro-Amerikanen niet langer meer een zaak die alleen hen aanging, maar één die voor elke Amerikaan van belang was. Hiermee werd de strijd dus in een groter kader geplaatst en werd kritiek geuit op de defensie industrie die volgens de krant niet aan haar taak voldeed om het land zo goed als mogelijk te beschermen.

De publicatie van de artikelen in *The New York Amsterdam News* kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Wat er in New York gebeurde weerspiegelde wat er gaande was op nationaal niveau. Verschillende Afro-Amerikaanse activisten vanuit

³⁶ Adam Clayton Powell Jr. was een politicus afkomstig uit New York en representeerde Harlem in het Huis van Afgevaardigden van 1945 tot en met 1971.

³⁷ C.J. Dubose, 'The Brooklyn Urban League and Equal Employment Opportunity in New York's War Industries', in: M. Ezra, *The Economic Civil Rights Movement. African Americans and the Struggle for Economic Power* (New York 2013) 33-45, 36.

³⁸ Ibidem.

het hele land eisten in april 1941 van President Roosevelt desegregatie in de defensie industrie. Toen Roosevelt geen actie ondernam kondigde A. Philip Randolph³⁹ een *all-out march* richting Washington aan. New York stond hierin centraal omdat A. Philip Randolph en zijn partij gestationeerd waren in New York en hier dus het epicentrum van alle organisatie rondom de *march* te vinden was. Het was Randolph's hoop dat er zo'n 10.000 Afro-Amerikanen zouden meelopen in deze *march*. Roosevelt bezweek uiteindelijk onder de druk van deze campagne. In juni 1941 werd dan ook een bevel uitgegeven dat discriminatie op alle gebieden in de defensie industrie verbod. Dit gold alleen voor de werkgevers die contracten hadden met de Amerikaanse regering. Hiernaast werd de Fair Employment Practises Commision (FEPC) gevormd, die klachten inzake discriminatie binnen deze bedrijfstak onderzocht.⁴⁰

Organisaties als de National Negro Commission (NNC) en de Brooklyn Urban League (BKUL) gingen hun krachten in de jaren '40 bundelen om Afro-Amerikaanse arbeiders bij te staan wanneer zij een beroep deden op de FEPC.⁴¹ Zo hielpen de organisaties de Afro-Amerikaanse arbeiders van de marinewerf van Brooklyn bij hun registratie bij de FEPC en documenteerden ze getuigenissen van de werknemers en stuurden deze de FEPC toe, die op haar beurt antwoordde met intensieve onderzoeken. Van de 22 klachten over weigeringen van promoties die de FEPC in 1944 en 1945 ontving, verkregen 11 van de aanklagers uiteindelijk toch nog een promotie. Hoewel de FEPC niet iedereen de gewenste uitkomst kon bieden, had de bemiddeling van de NNC en de BKUL voor de helft van hen toch haar vruchten afgeworpen. Bovendien hielp de relatie die de BKUL had gevormd met de NNC en de FEPC de Afro-Amerikaanse arbeiders met het verkrijgen van hogere posities, hogere lonen en betere arbeidsomstandigheden.⁴²

³⁹ A. Philip Randolph was een leider binnen de burgerrechtenbeweging. Randolph leefde van 1889 tot 1979. Hij leidde verschillende acties, waaronder de 'March of Washington Movement' in 1941-1946. Randolph was onder andere een grote inspirator voor Martin Luther King Jr.

⁴⁰ Dubose, 'The Brooklyn Urban League', 38.

⁴¹ De NNC werd in 1935 gevormd en had de vrijheid van de Afro-Amerikanen ten doel gelegd van hun bestaan. De nadruk lag op economische democratie en de vereniging van de Afro-Amerikaanse arbeiders. De BKUL was een lokale tak van de Urban League, die gevestigd was in New York en opkwam voor de (economische) rechten van de Afro-Amerikanen.

⁴² Alles van deze alinea: Dubose, 'The Brooklyn Urban League', 38-41.

Tijdens en na de oorlog bleef de Afro-Amerikaanse bevolking achtergesteld op de blanke bevolking, en niet alleen op economisch gebied. Een treffend voorbeeld van de voortdurende complexe verhoudingen tussen blank en zwart in New York is de moord op de Ferguson broers in 1946 in Long Island, nabij New York. Toen vier Afro-Amerikaanse broers samenkwamen voor een reünie, weigerde de manager van een koffiezaak hen te serveren. Na enige protesten besloten de broers de koffiezaak te verlaten, waarna de manager de politie inlichtte over de ‘misbehavior Negroes’. Later op die avond werden de vier broers gearresteerd vanwege wanordelijk gedrag en de politieagent, Joseph Romeika, gaf hen het bevel zich in een lijn op te stellen. Toen twee van de broers, Charles en Joseph, vragen begonnen te stellen werden zij tegen de grond geschopt en schoot de politie agent twee maal met zijn pistool, waardoor twee van de broers – Charles en Alphonzo – werden gedood en één broer – Joseph – werd verwond. De politieagent loog later dat Charles had gezegd dat hij een pistool had. Echter, Romeika, werd niet vervolgd, Richard Ferguson werd daarentegen wel door de rechter schuldig bevonden aan het feit dat hij en zijn broers op zoek waren naar moeilijkheden. De rechter voegde hier nog aan toe dat hij elke politieagent loofde die dit soort problemen uit de stad kon houden.⁴³

Door deze moord werd een nieuwe strijdpunt in de burgerrechtenbeweging van New York aangewakkerd: politiegeweld. Politiegeweld wordt door vele burgerrechtenactivisten en academici ook wel als ‘Lynching Northern Style’ bestempeld.⁴⁴ Het activisme tegen politiegeweld werd een belangrijk onderwerp in de New Yorkse burgerrechtenbeweging. Vanaf de jaren '40 streden activisten en burgerrechtenorganisaties in New York tegen dit soort politiegeweld middels interventie van het Amerikaanse Departement van Rechtvaardigheid.⁴⁵ De activisten ontwikkelden een veelomvattende agenda voor hervormingen binnen het strafrecht, waaronder bescherming tegen (onredelijke) fouillering en beslaglegging, en een halt

⁴³ Biondi, *To stand and fight*, 61-64.

⁴⁴ Onder *lynching* wordt verstaan: de illegale executie van een persoon door een bende. Deze definitie is gegeven in: Biondi, *to stand and fight*, 60.

⁴⁵ Meerdere organisaties en activisten streden tegen politiegeweld in New York, zoals de CP. In december 1945 kwamen twee leden van de CP (Benjamin Davis en Peter Cacchione) op voor het lot van een veertienjarige Afro-Amerikaanse jongen, die door een politieagent was neergeschoten. Ze organiseerden het ‘Harlem/Bedford-Stuyvesant Citizens Committee against Police Brutality’ en streden tezamen met onder andere vakbonden en de lokale NAACP tegen de politiebrutaliteiten. Uit: Biondi, *To Stand and Fight*, 71.

op gedwongen getuigenissen. De activisten beoogden daarmee de Bill of Rights van de Amerikaanse grondwet uit te breiden met statelijke politie procedures.⁴⁶

Eind jaren '40 kwam er vanuit de hele wereld ook meer belangstelling voor de Verenigde Staten in het algemeen, dit door hun grote invloed in en na de Tweede Wereldoorlog. Hierdoor werd ook een kritische blik geworpen op de raciale kwestie in de Verenigde Staten. De grote dekolonisatiegolf in Azië en Afrika had er voor gezorgd dat de positie van de Afro-Amerikanen ook aandacht kreeg op het wereldtoneel.⁴⁷ Mede door deze internationale druk ontstond er een dynamischer klimaat in de strijd waarbij er op bepaalde punten ook gereageerd werd op het activisme; bijvoorbeeld door de vorming van de FEPC. Desalniettemin vertaalde dit zich in de jaren '50 nog niet in gelijkwaardigheid op alle fronten en zou de strijd wederom voortgezet worden.

Jaren '50

In tegenstelling tot de twee voorgaande tijdvakken waren de jaren '50 rustig te noemen. Er was nog steeds sprake van demonstraties maar er werden geen grote samenwerkingsverbanden meer aangegaan tussen verschillende organisaties of massabijeenkomsten georganiseerd. Dit valt te wijten aan het McCarthyisme, er heerste angst om verdacht te worden van communisme of samenwerkingsverbanden aan te gaan met verdachte organisaties of partijen. In dit tijdvak zijn nog drie grote partijen te herkennen, te weten: de NAACP, de National Negro Labour Council (NNLC) en de Civil Rights Congress (CRC). In tegenstelling tot de jaren '30 en '40 gingen de twee laatstgenoemde partijen weinig tot geen samenwerking aan met de NAACP in de jaren '50. De NAACP verklaarde de NNLC en de CRC als communistisch en dus als ongeschikte organisaties om mee samen te werken.⁴⁸ Wellicht was het ook om deze reden (stagnatie in coalitievorming) dat de NAACP zich in de jaren '50 meer van de straat hield. Uiteraard was de NAACP wel actief maar dit was meer zichtbaar in de rechtszaal, bijvoorbeeld in de *Brown vs. Board of Education* rechtszaak die in 1954 werd gewonnen onder de juridische leiding van de

⁴⁶ Gehele alinea: Biondi, *To stand and fight*, 61-64.

⁴⁷ C.H. Martin, 'Internationalizing "The American Dilemma": The Civil Rights Congress and the 1951 Genocide', *Journal of American Ethnic History* 16(4), Summer 1997, 35-61, 35.

⁴⁸ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 110.

NAACP.⁴⁹ De NAACP implementeerde in deze complexe periode een strategie van isolatie, de Koude Oorlog maakte het voor hen niet aantrekkelijk om zich in te mengen met andere partijen. Immers, als deze partijen van communisme werden verdacht, zou de NAACP ook als snel onder vuur liggen. De NAACP ‘fervently denied all charges that it was by Communists and distanced itself of from all groups and individuals suspected of Communist affiliations’.⁵⁰ Naast de NAACP waren de CRC en de NNLC ook actief in de jaren ’50, deze zogenoemde *left-wing* partijen stredden beiden onder andere tegen politiegeweld en discriminatie op de werkvloer.

De Civil Rights Congress werd in april 1946 opgericht in Detroit door vakbondleden, Afro-Amerikaanse activisten, communisten, zelfstandige *leftists* en liberale hervormers. De communistische leden namen de belangrijkste posities in binnen de partij. De partij zou opkomen voor de rechten van vakbonden en de rechten van religieuze, etnische, raciale en politieke minderheden.⁵¹ In de jaren ’40 zette de CRC zich in voor deze groepen door middel van campagnes en het ondersteunen van de minderheden in bijvoorbeeld rechtszaken.⁵² De CRC verkreeg in 1951 internationale faam door het indienen van de Genocide Petitie aan de Verenigde Naties, genaamd: *We Charge Genocide: The Crime of Government against The Negro People*. De CRC stelde dat de federale, statelijke en lokale regeringen schuldig waren aan genocide op hun eigen Afro-Amerikaanse bevolking.⁵³ Het 255 pagina tellende document behandelt de lange lijst van naoorlogs raciaal geweld in de Verenigde Staten – inclusief 153 moorden op Afro-Amerikanen – en presenteert een wettelijk argument dat systematisch geweld en terrorisme identificeerde als een component van het regeringsbeleid die daarmee een nationale minderheid achterstelde. De petitie was overal te zien in de Afro-Amerikaanse en Europese pers, maar werd geheel geweerd door de Amerikaanse media.⁵⁴ De federale overheid verklaarde het document als

⁴⁹ In de rechtszaak *Brown vs. Board of Education* werd voor het eerst op grondwettelijke feiten vastgesteld dat schoolsegregatie inging tegen de Amerikaanse wet. Hiermee werd het *Plessy vs. Ferguson* besluit uit 1896 opgeheven, waardoor schoolsegregatie op statelijk niveau gesponsord kon worden. De *Brown vs. Board of Education* was een grootse overwinning voor de burgerrechtenbeweging.

⁵⁰ M. Berg, ‘Black Civil Rights and Liberal Anticommunism: The NAACP in the Early Cold War’, *Journal of American History* 94, nr. 1 (Juni 2007): 75-96, 76.

⁵¹ Ibidem, 42-43.

⁵² Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 107-108.

⁵³ Martin, ‘Internationalizing "The American Dilemma"’, 35.

⁵⁴ Biondi, *To stand and fight*, 200.

communistisch, en stelde dat zij die de petitie aanvaardden ontrouw waren.⁵⁵ De petitie creëerde veel (inter)nationale aandacht voor de positie van de Afro-Amerikaanse bevolking in de Verenigde Staten. Hierdoor kwam de federale regering steeds meer onder druk te staan en dit voelde de Afro-Amerikaanse activisten eveneens aan. De Genocide Petition aan de Verenigde Naties is een belangrijke uiting van het activisme in de jaren '50 omdat het op internationaal niveau veel aandacht kreeg en dan met name van de communistische beweging; zij konden de petitie goed gebruiken in hun propagandagolf binnen de Koude Oorlog.⁵⁶

Na de eerste helft van de jaren '50 bleek dat de Koude Oorlog de Verenigde Staten geheel in haar greep had. Hier ontkwamen partijen als de CRC ook niet aan; communistische partijen werden door de Red Scare met de grond gelijk gemaakt.⁵⁷ Zo stelt Dorothy Height over deze periode dat het anticommunisme milieu indertijd grote gevolgen had voor de burgerrechtenbeweging: 'The McCarthy era was a terrible period, because it meant that if you protested against the lack of jobs or against discrimination, immediately you were considered a Communist'.⁵⁸ Door het verlies van de (mogelijk) communistische activisten, verloor de burgerrechtenbeweging een belangrijke groep activisten.⁵⁹ Wellicht verklaren deze omstandigheden ook waarom in de jaren '50 er over het algemeen minder zichtbaar activisme plaatsvond in New York; men was bang als communistisch afgeschilderd te worden en hierdoor belemmeringen te ondervinden in zijn of haar persoonlijke leven. De organisaties die wel nog konden voortbestaan werden daarbij ook nauw in de gaten gehouden en hierdoor was hun bewegingsvrijheid kleiner dan ooit tevoren.

Hoewel de burgerrechten organisaties en activisten dus ernstige hinder ondervonden van de Red Scare, werd de strijd wel doorgezet in New York, en dan vooral tegen het politiegeweld. Er werden geen coalities gevormd of grote campagnes uiteen gezet door bijvoorbeeld de NAACP, maar het activisme op straat werd door

⁵⁵ Martin, 'Internationalizing "The American Dilemma"', 37.

⁵⁶ Martin, 'Internationalizing "The American Dilemma"', 36.

⁵⁷ Red Scare: een grote angst in de Amerikaanse samenleving voor het communisme. Deed haar intrede in de Koude Oorlog, waarin de Sovjet-Unie met haar communistische regime de vijand was. De angst resulteerde in verdenkingen van communistische infiltranten en communistische invloeden in de Amerikaanse maatschappij.

⁵⁸ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 110. Dorothy Height was een belangrijke Afro-Amerikaanse activiste, ze was onder andere voorzitter van de National Council of Negro Women.

⁵⁹ Ibidem, 110-111.

meerdere politie moorden aangewakkerd in de jaren '50. Zo kwam het in Harlem in 1950 bijna tot rellen na de moord op de Afro-Amerikaanse oorlogsveteraan John Derrick door twee politieagenten: 'John Derrick had been discharged twelve hours before his murder, and was still in uniform when he died'. Hierna volgden in snel tempo grote protesten in Harlem en men stelde de ironie vast van het geheel: 'Derrick being wounded in Korea on behalf of his country, only to be gunned down by fellow Americans within twenty-four hours of his release'. Zoals in dergelijke moordzaken vaker de uitkomst was geweest, werden de politieagenten niet schuldig bevonden noch ontslagen. Door de angst voor de heksenjacht van McCarthy bundelden de bestaande organisaties zich niet samen in deze strijd, en lag de organisatie van de protesten in Harlem in 1950 vooral in handen van individuele activisten maar ook politici en media streden stevast voor gerechtigheid in deze zaak.⁶⁰ De strijd op straat werd door deze en andere politie moorden op Afro-Amerikaanse burgers in de jaren '50 voortgezet en naast de juridische steun die onder andere door de NAACP werd geboden, stonden deze protesten in het teken van de inzet van de burgers, (lokale) politici, Harlemse leiders en de lokale media.

Deze periode is zeker belangrijk geweest voor de burgerrechtenbeweging in New York en elders in het land. Door de grotere belangstelling vanuit de internationale politiek voor de positie van de Afro-Amerikaanse bevolking kwam de federale regering steeds meer onder druk te staan. Hierdoor kon de voedingsbodem ontstaan voor de jaren '60 waarin grote wetswijzigingen betreffende de burgerrechtenbeweging de boventoon zouden voeren. Ook zou in de jaren '60 de grootste druk van de ketel zijn betreffende het McCarthyisme, organisaties en partijen zochten weer meer samenwerken en de NAACP zou ook weer zichtbaarder worden in de strijd op straat.

Jaren '60

De jaren '60 worden veelal gezien als het hoogtepunt van de burgerrechtenbeweging, een tijdvak waarin Martin Luther King Jr., president Kennedy en Malcolm X

⁶⁰ Biondi, *To stand and fight*, 191-193, gehele alinea; citaten p. 192; individuele activisten die opkwamen voor John Derrick waren veelal Harlemse leiders zoals de dominee James Robinson. De Harlemse politicus Adam Clayton Powell sprak zich ook duidelijk tegen de moord op John Derrick en eiste de vervolging van de politieagenten die verantwoordelijk waren voor Derrick's dood. De krant *Amsterdam News* zette zich ook in voor de zaak: 'While there is an ounce of ink in our presses, we will pursue this case until justice is done' (p. 192).

vermoord worden; drie belangrijke mannen in deze strijd. Maar ook het tijdvak waarin twee Civil Right Acts worden aangenomen. Het is eveneens het tijdvak waarin de aandacht voor de ontwikkelingen in het Noorden en haar burgerstrijd groter werd. Dit gebeurde vanaf de tweede helft van de jaren '60, omdat zuidelijke activisten zoals Martin Luther King Jr. zich op het Noorden gingen richten. De documentairereeks *Eyes on the Prize* laat het Noorden ook pas vanaf de jaren '60 in haar serie naar voren komen door Malcolm X en de Nation of Islam te benadrukken als de belichaming van de Noordelijke burgerrechtenstrijd, hoewel de jaren '60 niet los gezien kunnen worden van het activisme in de voorgaande jaren.

Malcolm X was een belangrijk persoon in de New Yorkse burgerrechtenstrijd, hoewel hij afkomstig was uit Detroit, werd New York zijn *home* in de burgerrechtenstrijd. Het was ook in New York waar hij zijn eigen organisatie oprichtte: de Organization of African American Unity (OAAU).⁶¹ Malcolm X zijn burgerrechtencarrière begon echter doordat hij zich aansloot bij de Nation of Islam toen hij voor een overal vast zat in de gevangenis in de periode van 1946 tot en met 1952. Na zijn vrijlating ontmoette hij de leider van de Nation of Islam, Elijah Muhammed en zette zich vanaf dat moment met veel energie in voor de Nation of Islam. Malcolm X zette verschillende moskeeën op voor de Nation of Islam, waaronder ook in New York. Hij werd de leider van de New Yorkse moskee no. 7 en al snel hierna werd hij door Elijah Muhammed benoemd tot de Nationale Representant van de Nation of Islam.⁶² De Nation of Islam en Malcolm X zagen een fellere strijd voor zich dan de huidige en had het gehad met de, naar hun idee, trage en brave revolutie van de voorgaande jaren.⁶³ Volgens hen moesten de Afro-Amerikanen stoppen met de desegregatie strijd; het voorstel van de Nation of Islam was juist een filosofie van raciale scheiding en zelfbeschikking.⁶⁴ In maart 1964 neemt Malcolm X afscheid van de partij en sticht zijn eigen Muslim Mosque in New York. Ook reist hij af naar Mekka op hadj – Islamitische pelgrimstocht naar Mekka – en keert terug met een andere visie op de zaken. Nog steeds was hij een toegewijde nationalist maar hij nam afstand van de antiblanke retoriek die de Nation of Islam aanhing. In samenwerking met andere Afro-Amerikaanse activisten vormde hij de Organization

⁶¹ Trotter, *The African American Experience*, 557.

⁶² L.A. Mamiya, 'Malcolm X', <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/359906/Malcolm-X> (7 januari 2014)

⁶³ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 310.

⁶⁴ Ibidem, 264

of Afro-American Unity (OAAU) in juni 1964. Hij werd ruim een half jaar later doodgeschoten op een bijeenkomst op 21 februari 1965, juist op het moment dat zijn gedachtegoed een switch begon te maken.⁶⁵

Naast deze invloed van Malcolm X in het New York van de jaren '60, waren de rellen in Harlem in 1964 ook tekenend voor dit tijdvak in de burgerrechtenbeweging.⁶⁶ In de rellen werden winkels in de brand gestoken en er werd gevochten tegen de blanke politietroepen. De rellen werden aangesticht door de moord op James Powell, een Afro-Amerikaanse middelbare scholier. Hierna kwamen organisaties als de NAACP en CORE ook op het toneel en gingen zich met de zaak bemoeien; ze organiseerden protestwandelingen waarin geëist werd dat New York het misdrijf zou onderzoeken en het politiedepartement zouden hervormen.⁶⁷ Maar de *marches* werden al snel vijandige aangelegenheden; politieagenten werden aangevallen met flessen en blikjes en er werden spandoeken zichtbaar met teksten als 'Save Us from Our Protectors' en 'Stop Killer Cops'. De zomer van 1964 werd er één vol met agressie en confrontaties tussen demonstranten en de New Yorkse politie. Deze rellen zijn dominant in de herinnering van de New Yorkse burgerrechtenstrijd; een tegenovergestelde van de Zuidelijke geweldloze burgerrechtenbeweging.

De Civil Rights Act die voorafgaand aan de rellen was aangenomen haalde blijkbaar niet de verwachtingen van de Afro-Amerikaanse bevolking van Harlem. De bevolking zag in dat deze wet niet de problemen zou oplossen.⁶⁸ Er waren immers al eerder wetten aangenomen op statelijk niveau, deze hadden het verschil ook niet gemaakt. Zo werd in 1941 de FEPC gevormd, deze had ruim 20 jaar later echter nog niet voor betere omstandigheden op de werkvloer gezorgd voor de Afro-Amerikaanse arbeiders. De moeizame en lange strijd tegen woningsegregatie, schoolsegregatie, politiehervormingen en arbeidsomstandigheden zorgde er voor dat er een escalatie van de strijd kon plaatsvinden in de jaren '60. Ook na de Civil Rights Act van 1964

⁶⁵ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 322.

⁶⁶ Op 16 juli 1964 werd de vijftienjarige Afro-Amerikaanse James Powell, te midden van zijn vrienden en andere getuigen, doodgeschoten door politieluitenant Thomas Gilligan. Nieuws over dit incident verspreidde zich snel en ongeveer 300 studenten van een school in de buurt kwamen direct in opstand. Deze opstand zette zich voort door de hele stad en zou nog 6 dagen en nachten lang doorzetten. In totaal deden 4000 New Yorkers mee aan de rellen waarin door vandalisme en aanslagen op de politiedepartementen de toon werd gezet.

⁶⁷ CORE was een grote burgerrechten organisatie opgezet in 1942 in Chicago. De organisatie zette onder andere Freedom Rides op en hielp bij het teweegbrengen van de March on Washington in 1963.

⁶⁸ Biondi, *To stand and fight*, 286.

en 1965 bleef de burgerrechtenstrijd zich voortzetten in New York. Activisten maar ook de gewone burgers zagen in dat met deze wetten de eindstreep nog niet was bereikt en ze zouden niet opgeven tot hun doel van gelijkheid op alle vlakken behaald was.

Naast deze agressieve en felle demonstraties was er ook nog een vreedzaam protest gaande in de jaren '60, één van de beroemdste momenten in de burgerrechtenstrijd: de March on Washington in augustus 1963. Alhoewel deze bijeenkomst in Washington D.C. plaatsvond, hadden meerdere New Yorkse activisten een grote rol in dit massaprotest, zoals Bayard Rustin, wie één van de organisators van de *march* was. In Washington waren uiteindelijk meer dan 250.000 aanwezigen en King gaf hier zijn beroemde *I have a Dream* speech.⁶⁹ Daar werd de burgerrechtenbeweging in het Noorden en het Zuiden door deze bijeenkomst voor de eerste keer zichtbaar verworven met elkaar. De Nation of Islam en Malcolm X waren echter groot tegenstander van de *march* en bekritiseerden deze openlijk. Malcolm X was echter wel aanwezig en 'observed that circus' waarna hij later die dag een bijeenkomst organiseerde waarin hij zijn eigen visie gaf op de gebeurtenissen van die dag.⁷⁰ De sprekers die wel participeerden kwamen zowel uit het Noorden als het Zuiden en speechten voor het Lincoln Memorial ten overstaande van zowel Afro-Amerikanen uit het Noorden als uit het Zuiden. Alle sprekers stonden daar met hetzelfde doel: gelijkheid. Dit was waarschijnlijk in deze periode meer nodig dan ooit, door de radicale partijen die steeds meer aanhang kregen was er een identiteitscrisis zichtbaar in de beweging, vooral bij de grote organisaties als de NAACP. De concurrentie van de extremistische Malcolm X bracht immers een gewichtige tegenstem in de burgerrechtenstrijd, een stem waar organisaties als de NAACP zich niet achter wilden scharen maar toch mee geconfronteerd werden. De kleinere partijen zoals de Nation of Islam wisten immers meer dynamiek te creëren dan zichzelf, deze nieuwe stem leek ongeduld en agressie los te maken; hoe moesten zij zich hier toe verhouden?⁷¹ Door de massabijeenkomst in Washington D.C. werd ook gepoogd weer een eenheid te vormen in de burgerrechtenstrijd en de identiteit van een geweldloze strijd weer op de kaart te zetten. Maar vooral ging de *march* om de arbeidskansen en

⁶⁹ P. Dreier, 'The Man Behind the March. Remembering Bayard Rustin' *Commonweal* Vol. 139, nr. 11 (2012) 16-19, 19.

⁷⁰ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 309; citaat.

⁷¹ *Ibidem*, 306.

vrijheid van de Afro-Amerikanen, en wellicht was deze bijeenkomst ook wel de aanzet die de federale regering nodig had om de Civil Right Act van 1964 aan te nemen 10 maanden later. De March on Washington kan in ieder geval een moment van verbondenheid genoemd worden en een moment waaruit zichtbaar werd op wat voor *crossroad* de Verenigde Staten zich bevond; deze 250.000 mensen zijn het duidelijke boegbeeld van de komst van verandering in de raciale verhoudingen in het land.⁷² En hoewel deze *march* een belangrijk moment is geweest in de burgerrechtenbeweging was de strijd in New York nog niet gestreden, zoals de rellen in Harlem een jaar later ook illustreren.

Conclusie

De New Yorkse burgerrechtenbeweging had een eigen karakter met de nadruk op arbeidskansen voor de Afro-Amerikaanse bevolking. Er was niet één organisatie die de belangen behartigde van de bevolking; verschillende organisaties kwamen en vele verlieten ook weer het toneel in de periode tussen de jaren '30 en de jaren '60. Hiernaast was er ook sprake van een switch in de houding die de Afro-Amerikaanse activisten aannamen in New York; waar deze voor de jaren '60 vooral geweldloos was geweest nam deze houding vanaf de jaren '60 meer agressieve vormen aan. Dit valt op een manier ook weer te begrijpen in de context van de New Yorkse burgerrechtenbeweging; de strijd voltrok zich al jaren en in de jaren '60 was er nog steeds geen verandering zichtbaar voor de Afro-Amerikaanse New Yorkers. De Afro-Amerikaanse gemeenschap in New York heeft zich wellicht ontvertegenwoordigd gevoeld in de bestaande organisaties. Hierdoor ontstond ruimte voor frustratie en de aanhang van meer nationalistische en agressieve partijen zoals de Nation of Islam. Al met al was de New Yorkse burgerrechtenstrijd dynamisch en een ontzettend belangrijk centrum voor burgerrechtenbewegingen elders in het land.

⁷² Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 305-309.

Hoofdstuk 2: De burgerrechtenbeweging in Birmingham

‘A Negro in Chicago informs his wife that Jesus came to him in his sleep and said He wanted him to go to Birmingham. She objects: ‘Did Jesus say He’d go with you?’ Her husband replied: ‘He said He’d go as far as Memphis’.⁷³

Bovenstaand citaat betreft een populaire grap over Birmingham, Alabama, ook wel ‘the most segregated city in the South’ genoemd. Zo stelt Martin Luther King in zijn *Letter from Birmingham Jail* (1963) eveneens dat de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham een onrechtvaardige behandeling ervaart, onder andere in de rechtbank. Hiernaast stelt King dat in geen enkele andere Amerikaanse stad zo veel bombardementen op de huizen en kerken van deze bevolkingsgroep onopgelost bleven als in Birmingham.⁷⁴ Deze stad, in de ban van Bull Connor en de Ku Klux Klan, maakte moeizame burgerrechtenstrijd mee.⁷⁵ Birmingham was een totaal gesegregeerde stad, doordrenkt door racisme en hiërarchie. Een blanke oligarchie had alle macht in handen en was voorstander van segregatie op alle mogelijke manieren. Door de dynamische strijd voor burgerrechten die plaatsvond in Birmingham ontstond een *blueprint* voor andere steden en werd zelfs de ivoren toren in Washington D.C. wakker geschud. Door de moed en het uithoudingsvermogen van Fred Shuttlesworth bloeide een actieve en strijdlustige burgerrechtenbeweging op in de stad. Deze kreeg een extra boost door de samenwerking met de Southern Christian Leadership Conference, waar Martin Luther King Jr. aan de leiding stond. De doorzettingskracht van alle activisten zorgde uiteindelijk voor een climax in mei 1963, een einde aan de Birmingham Campaign die grootse veranderingen teweeg moest brengen in het diep gewortelde segregatie systeem van de stad. Of dit ook daadwerkelijk direct mogelijk was en of de strijd hiermee gestreden was, is echter een tweede vraag.

Dit hoofdstuk behandelt de strijd voor burgerrechten in Birmingham en is opgedeeld in vier paragrafen. In iedere paragraaf wordt de strijd in één bepaald tijdvak bekeken, te beginnen met de jaren '30 en het laatste tijdvak dat behandeld

⁷³ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 48.

⁷⁴ M.L. King, *Letter from Birmingham jail* (Birmingham 16 april 1963) via: <http://www.crmvet.org/docs/bhamljb.htm> (7 januari 2014).

⁷⁵ Bull Connor was de commissaris van de publieke veiligheid in Birmingham. Het gehele politiekorps en alle brandweerlieden werkten onder zijn leiding en hierdoor had hij dus grote invloed in de burgerrechtenstrijd en de handhaving van de politie van Birmingham in deze strijd.

wordt is de jaren '60. Al deze paragrafen richten zich op de geformuleerde deelvragen, deze vormen de rode draad in de analyse van alle tijdvakken.

De jaren '30

De jaren '30 waren voor de gehele Verenigde Staten een moeilijke periode. De *Great Depression* liet grote sporen achter in de nationale en lokale economieën. De economische misère had grote gevolgen, ook voor de burgerrechtenbeweging. Deze gevolgen waren, net als in New York, ook in Birmingham merkbaar. Birmingham was een stad met een eenzijdige industrie: staal. Deze industrie werd hard geraakt door de economische crisis en de vele Afro-Amerikanen die werkzaam waren in de mijnen kwamen er dan direct mee in aanraking.⁷⁶ Te midden van deze omstandigheden kwam er meer aandacht voor de arbeiders, er kwamen nieuwe vakbonden op, maar ook al bestaande partijen legden hun focus op deze Afro-Amerikaanse arbeiders. De belangrijkste partijen die in deze periode geassocieerd kunnen worden met de burgerrechtenbeweging in Birmingham, waren de Communist Party (CP), de lokale tak van de National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), de United Mine Workers (UMW) en het Southern Negro Youth Congress (SNYC).

Birmingham was het Zuidelijke hoofdkwartier geworden van de Communist Party en er ging veel aandacht uit naar de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking in de zuidelijke staten: 'The right of selfdetermination of the Negroes of the Black Belt', was een belangrijk programmapunt voor de partij.⁷⁷ De partij moest op dit punt concurreren met de NAACP en dit gebeurde als eerst op grote schaal met de zaak van de Scottsboro boys. Deze negen Afro-Amerikaanse mannen liften mee met een goederentrein van Chattanooga naar Memphis. Tijdens deze rit werden zij aangehouden naar aanleiding van beschuldigingen van twee blanke vrouwen dat de mannen hen hadden verkracht. Na een doktersonderzoek bleken deze vrouwen echter geen sporen van verkrachting te hebben. Toch werden de negen mannen gearresteerd en kregen acht van hen de doodstraf opgelegd. De CP stortte zich volledig op de zaak en kwamen recht tegenover de NAACP te staan. De NAACP werd door de CP hard aangepakt omdat ze eerst wilden nagaan of de mannen schuldig waren. De CP zette zich actief in voor de Scottsboro boys en organiseerde onder andere

⁷⁶ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 32.

⁷⁷ Ibidem, 40.

inzamelingsbijeenkomsten door het hele land. Doordat het Zuidelijke hoofdkwartier van de CP in Birmingham gevestigd was ontstond hier het centrum van de eerste zuidelijke *black movement* van de arbeidersklasse. Hierdoor daagde de CP eveneens de NAACP uit en werd de partij een symbool voor de zogenoemde ‘Negro Liberation’.⁷⁸ De CP was in de jaren ’30 de grootste concurrent van de NAACP; er was geen sprake van samenwerking. Uiteindelijk zou blijken dat de CP geen blijvertje zou zijn, de heksenjacht van McCarthy maakte vanaf de jaren ’40 een einde aan communistische stromingen in de Verenigde Staten.

Vakbonden waren in de jaren ’30 ook van groot belang in de burgerrechtenstrijd in Birmingham. Door de economische crisis sloten arbeiders zich in grote getale aan bij een vakbond, om zo sterker in hun schoenen te staan tegenover hun werkgever. In Birmingham was de United Mine Workers (UMW) een belangrijke organisatie, die van oorsprong in het noorden van de Verenigde Staten was gevormd aan het eind van de 19^e eeuw. Ten tijde van de *Great Depression* had deze vakbond echter op nationaal niveau al veel aanhangers. In heel Alabama sloten zowel blanke als zwarte mijnwerkers zich aan bij de UMW en bracht de organisatie duizenden van hen onder vakbond contracten.⁷⁹ De UMW, alsook andere vakbonden, hadden vaak nauw contact met de CP, dit contact werd echter niet doorgezet tot coalitievormingen en uitingen naar de buitenwereld toe van samenwerkingsverbanden en dus is deze toenadering anders in Birmingham dan in New York. In New York werd met het Popular Front een duidelijk front gevormd voor de burgerrechtenstrijd onder leiding van vele linkse activisten, organisaties en partijen, dit gebeurde in Birmingham niet zo uitgesproken. Het contact dat er wel was in Birmingham tussen onder andere de vakbonden en de CP ontstond in de jaren ‘30 zorgde voor de formulering van de term ‘civil rights unionism’.⁸⁰ Afro-Amerikaanse arbeiders vormden de kern van deze brede beweging maar werden gesteund door communisten met allerlei etnische achtergronden en door de Congress of Industrial Organizations (CIO).

⁷⁸ Gehele alinea: McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 40-42.

⁷⁹ M. Krochmal, ‘An Unmistakably Working-Class Vision: Birmingham’s Foot Soldiers and Their Civil Rights Movement’, *The Journal of Southern History* vol. LXXVI, nr. 4 (november 2010) 923-960, 925.

⁸⁰ Uitleg gevonden in: Krochmal, ‘An Umistakably Working Class Vision’, 926: Civil Rights Unionism is een brede beweging die opkwam voor de rechten van de Afro-Amerikaanse arbeiders door als vakbonden zich te herenigen in deze Union. In Alabama kwam het Civil Rights Unionism tot haar grootste expressie in de International Union of Mine, Mill and Smelter Workers.

Laatstgenoemde organisatie strekte zich uit over industrieën die verwant waren aan mijnbouw, staalfabrieken en andere zware metaal industrieën. De eerste georganiseerde acties voor burgerrechten in Birmingham kunnen dus gevonden worden in dit civil rights unionism door, in het geval van Birmingham, de CP, de UMW en de CIO.⁸¹

Hoewel er in de jaren '30 meer aandacht kwam voor de burgerrechten van de Afro-Amerikaanse bevolking in Birmingham was er allesbehalve sprake van een actieve beweging. Verschillende partijen gingen zich in dit tijdvak meer en meer bemoeien met de positie van de Afro-Amerikaanse bevolking in de *Magic City*⁸² maar alleen op het arbeidsniveau; er was geen omvangrijke beweging die opkwam voor de rechten van de Afro-Amerikanen.

Jaren '40

De jaren '40 waren vanzelfsprekend in de ban van de Tweede Wereldoorlog en de nasleep hiervan. Ook in Birmingham was het een bewogen tijdvak, waarin met steeds meer frequentie verzet vanuit de Afro-Amerikaanse bevolking voorkwam.

Tijdens de oorlogsjaren kwam dit verzet steeds meer op, dit was niet alleen in Birmingham het geval maar in de gehele Verenigde Staten. Dit kwam onder andere door de *Double V* campagne van de NAACP. In deze campagne werd actie gevoerd voor democratie en tegen fascisme zowel in het buitenland als thuis. De NAACP richtte met deze campagne de aandacht dus ook naar binnen, om de paradox aan te wakkeren dat de Verenigde Staten in Europa vocht voor democratie en tegen het fascisme van Hitler, maar deze zaak thuis niet eens op orde te had.⁸³

Dat de Afro-Amerikaanse bevolking in Birmingham ook niet stil bleef zitten tijdens deze jaren werd onder andere duidelijk door acties in de gesegregeerde bussen van de stad. Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden zich meermaals incidenten voorgedaan in de bussen van Birmingham nadat Afro-Amerikanen weigerden om apart van de blanke bevolking te gaan zitten. Politiecommissaris Bull Connor was inmiddels in 1937 aan zijn positie gekomen en installeerde als antwoord op deze incidenten *color boards* tussen blanke en zwarte gedeeltes in de bussen. Maar de

⁸¹Krochmal, 'An Umistakably Working Class Vision', 925-927.

⁸² *Magic City* was een bijnaam voor Birmingham.

⁸³ J.W. Trotter, *The African American Experience* (Boston 2001) 502-503.

heftigste confrontaties ontstonden wanneer de buschauffeurs optraden als surrogaat politiemannen en gewapend met een pistool de Afro-Amerikanen dwongen om de bus te verlaten. Gewapende buschauffeurs van Birmingham hebben minstens twee Afro-Amerikanen neergeschoten in deze periode. Uiteindelijk werd door transportbedrijf dat verantwoordelijk was voor de bussen in Birmingham, geconcludeerd dat de jongere Afro-Amerikanen de verstoringen hadden uitgelokt. Er was dus sprake van een gespannen verstandshouding tussen de Afro-Amerikaanse bevolking en het beleid van de busmaatschappij van Birmingham.⁸⁴ Bij confrontaties kregen de Afro-Amerikaanse participanten steevast de schuld en dit zou in de jaren '40 ook niet meer veranderen.

Na de oorlog was de NAACP de enige partij in Birmingham die de belangen van de Afro-Amerikaanse inwoners behartigde. De Communist Party was intussen geheel van het toneel verdwenen in Birmingham en ook de bemoeienis van de vakbonden was door de economische opleving in de jaren '40 geslonken. De NAACP bekommerde zich in Birmingham vooral om de bomaanslagen op huizen van Afro-Amerikaanse gezinnen, politiegeweld, en de gesegregeerde woonsituatie.

Naast deze invloed van de (lokale) NAACP was er binnen de hiërarchie van de stad ook een groep Afro-Amerikanen die hoog op de ladder stond en nauw contact had met de blanke machthebbers van Birmingham, deze groep machthebbers bestond vooral uit blanke zakenmannen en werden ook wel de Big Mules genoemd. De hiërarchie in de stad liet het toe dat deze kleine Afro-Amerikaanse elite groep zo dicht bij de blanke machthebbers kon staan, maar werd door de middenklasse en arbeidersklasse afgekeurd; deze Afro-Amerikaanse *upperclass* deed er alles aan om bij de blanke elite in een goed daglicht te komen en haar primaat lag dan ook niet bij een actieve strijd voor een betere positie voor de Afro-Amerikaanse bevolking, het belangrijkste was het lobbyen voor een betere positie voor zichzelf. Deze groep probeerde dus op eigen houtje en zonder interventie van de NAACP, doelen te behalen, die vooral voor hen als individu van belang waren.⁸⁵

Zowel de NAACP als de Afro-Amerikaanse elite groep bracht geen actieve burgerrechtenbeweging tot stand. De NAACP was oplossingsgericht in allerlei zaken zoals bij de verschillende bomaanslagen, maar zette geen grootschalige beweging op

⁸⁴ G.T. Eskew, *But for Birmingham: the Local and National movements in the Civil Rights Struggle* (Chapel Hill 1997) 130.

⁸⁵ *Ibidem*, 73.

om te protesteren. In plaats daarvan stond de organisatie slachtoffers bij in rechtszaken en trad zij als bemiddelaar op bij conflicten. Ook de groep Afro-Amerikanen die nauw contact had met de blanke machthebbers van de stad probeerde zoveel mogelijk te bemiddelen en samenwerking te zoeken. Zij verzetten zich niet tegen het segregatie systeem maar probeerden het leefbaar te maken.⁸⁶ Beide partijen deden ieder op hun eigen manier hun best om de Afro-Amerikaanse inwoners van Birmingham te helpen, maar waren beiden niet uit op het creëren van een grootschalige burgerrechtenbeweging, wellicht was het hier ook nog wel te vroeg voor en behoorde dit nog niet tot de mogelijkheden.

Jaren '50

Met de jaren '50 brak een tijdvak van verandering aan voor de burgerrechtenbeweging in Birmingham. De stad kreeg onder leiding van de zwarte predikant en activist Fred Shuttlesworth in het midden van de jaren '50 een partij die actief op zou komen voor de rechten van de Afro-Amerikaanse inwoners van Birmingham: de Alabama Christian Movement for Human Rights (ACMHR). Fred Shuttlesworth zou bekend komen te staan als één van de moedigste mannen van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging en zou alle risico's nemen om segregatie in zijn stad tegen te gaan.

Shuttlesworth begon zijn burgerrechtencarrière bij de lokale NAACP van Birmingham. Hij werd in 1955 door de NAACP gekozen als voorzitter en probeerde vanuit deze functie een grootschalige beweging op te zetten, maar een rechterlijk bevel in mei 1956 blokkeerde deze droom.⁸⁷ Op 5 juni 1956 besloot Shuttlesworth om een bijeenkomst te organiseren om te peilen of de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham bereid was de strijd aan te gaan voor hun burgerrechten. Vanuit allerlei hoeken kreeg Shuttlesworth het vriendelijke doch dringende verzoek om deze bijeenkomst af te blazen, maar dit weigerde hij. Vooral de elitaire groep Afro-Amerikanen maakte haar afkeuring duidelijk, zij zagen al voor zich hoe de relatie

⁸⁶ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 24-25.

⁸⁷ Dit rechterlijke bevel werd in 1956 in meerdere Zuidelijke staten geïnitieerd waarin werd geëist dat de NAACP de leiding van de lokale NAACP delegaties overdroeg aan de staat. Uiteindelijk slaagde het bevel niet, maar op de korte termijn zorgde het wel voor de belemmering van de snelheid en daadkracht waarmee de NAACP kon handelen; 'Southern States Try to Destroy the NAACP' via: <http://www.crmvet.org/tim/timhis56.htm> (19 januari 2014).

tussen hen en de blanke elite risico zou lopen door een grootschalige burgerrechtenbeweging. Er kwamen toch meer dan duizend mensen (vooral de lagere klasse van de Afro-Amerikaanse gemeenschap) opdagen in de kerk en de bijeenkomst was dus een groot succes te noemen. Tijdens zijn betoog vroeg Shuttlesworth de toeschouwers om te stemmen of de ACMHR opgericht moest worden. Hier werd positief op gereageerd en de ACMHR was hierna een feit, na deze dag heeft Shuttlesworth de strijd nooit meer losgelaten.⁸⁸

Vanaf het begin had de ACMHR twee doelen voor ogen: een einde aan discriminatie in publieke accommodaties zoals restaurants en gelijke kansen in werkmogelijkheden. Om deze doelen te bereiken volgde de ACMHR eerst vooral de tactieken van de NAACP door het opstellen van resoluties en petitieën en door pogingen te ondernemen om te onderhandelen met de blanke machthebbers. Het implementeerde de tactiek van de NAACP dat zich richtte op het wettelijke systeem van Birmingham. Shuttlesworth had in december 1955 eveneens een protest bijgewoond in Montgomery en zag daar hoe de predikanten Martin Luther King Jr. en Ralph David Abernathy een grote massa bijeenkomst organiseerden onder de paraplu van de Montgomery Improvement Association (MIA); hier zag Shuttlesworth ook een groot voorbeeld in. Shuttlesworth was zich er echter wel van bewust dat de MIA aan meerdere organisaties in Montgomery steun gaf en ook terugkreeg, terwijl de ACMHR er in Birmingham alleen voor stond. Hoewel de MIA en de NAACP in eerste instantie de bouwstenen waren waarop Shuttlesworth voortbouwde, werd de ACMHR een unieke organisatie die zich uiteindelijk afzette tegen de aanpak van de NAACP. Waar de NAACP een elite organisatie was, was de ACMHR een organisatie voor en door het volk, en waar de NAACP zich definieerde als organisatie, definieerde de ACMHR zichzelf als een beweging, één die niet gestopt kon worden.⁸⁹

De eerste vorm van verzet door de ACMHR was tegen de segregatie in de bussen van Birmingham. Shuttlesworth had in Montgomery eerder gezien hoe dit aangepakt werd en vond het een inspirerende vorm van *direct action*. Toch wou hij het in Birmingham iets anders vormgeven, namelijk in plaats van de boycots die in Montgomery werden georganiseerd tegen de bussensegregatie, wou Shuttlesworth het probleem zo dicht mogelijk bij de bron aanpakken: in de bussen zelf. De activisten

⁸⁸ Eskew, *But for Birmingham*, 125-126.

⁸⁹ Ibidem, 128.

zouden plaats nemen in de blanke secties van de bussen.⁹⁰ In december 1956 stelde Shuttlesworth een ultimatum aan de stadscommissie; of de bussen zouden voortaan plaatsen bieden die niet gesegregeerd waren, of er zou *direct action* volgen van de leden van de ACMHR.⁹¹ Dit laatste werd de werkelijkheid, de stadscommissie reageerde niet op het ultimatum en dus kwam de ACMHR in actie. Shuttlesworth sprak op kerstavond tegen een publiek van 1500 Afro-Amerikanen uit hoe de actie zou verlopen en dat deze boven alles geweldloos zou zijn. Hij informeerde zijn publiek dat na de vergadering van de stadscommissie op 26 december 1956 er meer duidelijkheid zou komen over een exact plan. Echter, op de avond van 25 december bleek dat Shuttlesworth niet zonder slag of stoot aan deze actie kon beginnen; de Bethel Baptist Church, waar Fred Shuttlesworth en zijn gezin woonden, werd gebombardeerd. Het hele gezin overleefde de aanslag, Shuttlesworth formuleerde dit als een teken van God, dat hij de uitverkorene was om de burgerrechtenstrijd in Birmingham te leiden en dat hij door God beschermd zou worden. Dit resulteerde er in dat de aanslag de ACMHR wellicht wel ten goede kwam; Shuttlesworth was nog zelfverzekerder en straalde dit ook uit naar zijn volgelingen, hetgeen zorgde voor een extreem gemotiveerde beweging.⁹² Hij sprak zijn volgers dan ook vastberaden aan betreffende de *Freedom Rides* in de bussen: ‘Hell, yeah, we’re going to ride. Find you any kind of crack you can to hide in if you’re scared, but I’m walking downtown after this meeting and getting on the bus. I’m not going to look back to see who’s following me’.⁹³

Op 26 december 1956 gingen dan ook ongeveer 250 Afro-Amerikanen in de blanke sectie van de bussen zitten. Na een uur werden 21 leden van de ACMHR gearresteerd. Behalve het aanwakkeren van het activisme van de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham zorgde de actie niet voor een wijziging in het segregatie beleid van de bussen. Om dit nog extra te benadrukken werden de 21 arrestanten op 3 januari 1957 veroordeeld voor het overtreden van het beleid in de bussen van

⁹⁰ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 113. ‘Sit-ins’ waren een populaire vorm van protest in de burgerrechtenbeweging, door plaats te nemen in blanke restaurants en winkels en weigeren deze te verlaten, protesteerden de Afro-Amerikanen tegen het gesegregeerde beleid in deze publieke accommodaties.

⁹¹ Ibidem, 130.

⁹² Ibidem, 131-132.

⁹³ Eskew, *But for Birmingham*, 116.

Birmingham, de ACMHR ging als reactie hierop in hoger beroep.⁹⁴ Helaas bracht het verzet rondom de kerst van 1956 niet de uitkomst die de ACMHR voor ogen had gehad. Het stadsbestuur was niet van plan zo makkelijk in te geven aan de activisten. Wel was het belangrijk geweest voor de vergroting in het ledenaantal en het vertrouwen in Shuttlesworth; door zijn daadkracht werd duidelijk dat hij de verantwoordelijkheid zou nemen om deze burgerrechtenbeweging te leiden.

De burgerrechtenbeweging in de jaren '50 in Birmingham wordt gekenmerkt door de totstandkoming van de ACMHR en het leiderschap van Fred Shuttlesworth. De ACMHR was de grootste partij die Birmingham tot dan toe had gekend die opkwam voor de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking. Dit kwam uiteraard ook door het diepgewortelde segregatie systeem van Birmingham waarin elke andersdenkende partij hevige tegenstand kon verwachten. Shuttlesworth leek de eerste die zich hierdoor niet liet afschrikken; in de jaren '50 groeide zijn invloed binnen de Afro-Amerikaanse gemeenschap van Birmingham en werd hij geconfronteerd met meerdere aanslagen op zijn leven. De jaren '50 kunnen dan ook gezien worden als het echte beginpunt van een actieve en constante burgerrechtenbeweging in Birmingham, één die niet zou opgeven voordat er overwinningen waren geboekt.

De jaren '60

De belangrijkste periode voor de burgerrechtenbeweging in Birmingham was zonder twijfel de jaren '60. In deze periode wordt de ACMHR versterkt door de Southern Christian Leadership Conference (SCLC), de lokale bevolking was genoodzaakt de hulp van de SCLC in te roepen, het lukte de ACMHR niet zelf om verandering aan te brengen in het segregatie systeem in Birmingham. De SCLC en de ACMHR zetten in 1963 samen de Birmingham Campaign op; een campagne waarin gestreden werd voor de burgerrechten van de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham. Deze campagne had grote gevolgen op zowel lokaal als nationaal niveau. De jaren '60 brachten de eerste overwinningen en waren dan ook bepalend voor de burgerrechtenbeweging in Birmingham.⁹⁵

Voordat de ACMHR de samenwerking met de SCLC aanging deed zij zelf ook nog meerdere pogingen om de positie van de Afro-Amerikaan in Birmingham te

⁹⁴ Ibidem, 134-135

⁹⁵ Eskew, *But for Birmingham*, 299.

verbeteren. In maart 1960 werden de eerste ‘sit-ins’ in Birmingham georganiseerd door Shuttlesworth. Tien studenten en Shuttlesworth vertrokken allemaal naar verschillende gesegreerde lunchrooms in het centrum van de stad en bleven hier zitten. Binnen tien minuten had Bull Connor al deze lunchrooms omsingeld en de tien studenten gearresteerd na het overtreden van een waarschuwing.⁹⁶ Deze actie laat zien dat er nog niet genoeg aanhangers waren die daadwerkelijk tot actie durfden over te gaan en dat mede om deze reden de acties niet effectief uitpaktten. Er volgden meer initiatieven vanuit de ACMHR maar deze hadden meestal dezelfde uitwerking als de ‘sit-ins’ van maart 1960; geen kik vanuit de stadscommissie om veranderingen aan te brengen.

Het lukte de ACMHR dus niet om verder te komen en echte overwinningen te boeken. Wellicht is dit te wijten aan de angst onder de Afro-Amerikaanse bevolking om gearresteerd te worden of doordat niet iedereen lovend was over het leiderschap van Shuttlesworth. Iedereen had respect voor de daadkracht en de zelfverzekerdheid van de predikant, maar hij maakte een eigen strijd van de burgerrechtenbeweging volgens deze mensen. Het was zijn strijd en iedereen moest zich dus schikken in zijn ideeën en initiatieven.⁹⁷ Zo zei hij ooit tegen collega-predikant John Porter: ‘Porter, this is my movement. You get in line or get out’.⁹⁸

In ieder geval blijft het feit staan dat Shuttlesworth contact zocht met de SCLC en Martin Luther King Jr. om zijn strijd te versterken en tot een overwinning te brengen. Voor zowel de ACMHR en de SCLC waren er voordelen verbonden aan een samenwerking. Zo kon de ACMHR door een samenwerking meer mankracht verkrijgen maar ook kon ze profiteren van de ervaring van de SCLC van de strijd in Albany⁹⁹, de bekendheid van Martin Luther King Jr. en de financiële middelen die de SCLC tot haar beschikking had. De SCLC had op haar beurt een nieuwe grote

⁹⁶ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 154.

⁹⁷ D.J. Garrow, *Bearing the Cross: Martin Luther King, Jr. and the Southern Christian Leadership Conference* (New York 1999) 237.

⁹⁸ *Ibidem*, 238.

⁹⁹ De Albany Movement was de eerste grote campagne onder de vlag van de SCLC en Martin Luther King Jr. In Albany werd gestreden voor de burgerrechten van de Afro-Amerikanen maar deze campagne mislukte omdat de doelen niet werden behaald doordat de oppositie van de Albany te sterk was. Wel werden grote lessen getrokken uit de tactieken en strategieën die in Albany werden ingezet, deze lessen hebben mede gezorgd voor de successen in Birmingham.

uitdaging nodig, ze moest de fouten van Albany herstellen en het publiek laten zien dat het in Birmingham wel zou lukken.

In de lente van 1963 begon de Birmingham Campaign onder leiding van Fred Shuttlesworth en Martin Luther King Jr. De focus lag op het ontmantelen van het raciale segregatie systeem. De strategie die veelal gebruikt werd was het ontwrichten van lokale gesegegreerde instituties, waardoor de blanke machtstructuren werden gedwongen om zich over te geven aan de eisen van desegregatie.¹⁰⁰ King formuleerde vier hoofddoelen voor de campagne: desegregatie van de winkels, betere arbeidskansen voor Afro-Amerikanen in die winkels, kwijtschelding van alle beschuldigingen tegen demonstranten en de vestiging van een comité dat school segregatie en andere aspecten van segregatie in Birmingham moest tegengaan.¹⁰¹ De leiders van de Birmingham Campaign richtten zich op de zakenmannen van Birmingham omdat ze geloofden dat ze via hen het stadsbestuur zouden kunnen dwingen eveneens in te stemmen met hun eisen.¹⁰²

Op 3 april 1963 begon de Birmingham Campaign met meerdere ‘sit-ins’ in de grote lunchrooms in het stadscentrum. Ook ging een economische boycot in waarbij de Afro-Amerikanen alleen de hoognodige consumptiemiddelen zouden aanschaffen bij blanke winkels. Aan het einde van deze week waren meer dan 150 demonstranten gearresteerd. In de tweede week werd de campagne op grotere schaal ingezet en waren er meer participanten aanwezig bij de acties.¹⁰³ Om alle onrust tot een einde te brengen legde Bull Connor een rechtelijk bevel op aan King waarin stond dat hij per direct moest stoppen met de campagne; anders zou hij gearresteerd worden. King negeerde dit bevel na zijn ervaringen in Albany en zette de strijd voort, op 12 april is zijn arrestatie dan ook een feit.¹⁰⁴

In plaats van in te zakken ging de strijd gewoon door en gaven de aanhangers niet op. In zijn *Letter from Birmingham Jail* legde King bloot hoe het leven voor Afro-Amerikanen in Birmingham was en waarom hier een actieve burgerrechtenbeweging cruciaal was. De brief was gericht naar een blank publiek en

¹⁰⁰ A.D. Morris, ‘Birmingham Confrontation Reconsidered. An Analysis of the Dynamics and Tactics of Mobilization’, *American Sociological Review* vol. 58, nr. 2 (1993) 621-636, 623.

¹⁰¹ Garrow, *Bearing the Cross*, 249.

¹⁰² Morris, ‘Birmingham Confrontation Reconsidered’, 623.

¹⁰³ Ibidem, 627.

¹⁰⁴ Morris, ‘Birmingham Confrontation Reconsidered’, 628.

was daarom zo van belang geweest, de blanke lezer moest inzien hoe de levensomstandigheden voor Afro-Amerikanen er uitzagen. Deze brief bevestigde wellicht alleen maar wat alle Afro-Amerikaanse inwoners al wisten, maar het motiveerde eveneens de activisten om door te zetten in hun strijd, ook wanneer King in de gevangenis zat. In mei leken de zakenmannen ten einde raad te zijn en dus gewillig voor een onderhandeling.

Ondertussen begon de situatie vanaf 3 mei meer en meer te escaleren. De gevangenschappen begonnen vol te raken en om deze reden handhaafde Bull Connor vanaf dat moment een ander beleid. In plaats van de demonstranten gevangen te nemen liet hij zijn politieagenten de menigte aanvallen met Duitse herdershonden, knuppels en brandweerslangen.¹⁰⁵

Behalve dat dit de woede van de demonstranten alleen nog maar meer voedde, kwam ook de (inter)nationale media hier op af. Kranten over de hele wereld stonden vol met afbeeldingen en artikelen over de gruwelijkheden die Bull Connor uitoefende tegen de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham. Ook de aandacht van president Kennedy werd er naar toe getrokken. Er werd zelfs een afgevaardigde naar Birmingham gestuurd om met het lokale bestuur te praten over militair ingrijpen. Dit is uiteindelijk niet gebeurd, maar president Kennedy bleef de ontwikkelingen nauw in de gaten houden en zette zijn macht waar nodig in, om zo escalatie zoveel mogelijk te voorkomen. De SCLC en de ACMHR gingen in deze maanden de media ook echt als middel gebruiken. Door de media aandacht kwam er ook meer druk op de zakenmannen en de stadscommissie; zij hadden door dat deze negatieve publiciteit grote gevolgen had voor het imago van de stad en daarmee ook de lokale economie.

Op 8 mei 1963 werd een akkoord gesloten waarin de representanten van de zakengemeenschap van Birmingham instemden met de meeste eisen van de leiders van de Birmingham Campaign. Het uiteindelijke akkoord werd op 10 mei 1963 uitgevaardigd en was gebaseerd op vier afspraken: kleedkamers (bijvoorbeeld in winkels en sportgelegenheden) zouden gedesegegreerd worden, meldingen op wc's, waskamers en drinkfonteinen zouden verwijderd worden, er zouden initiatieven genomen worden om de werkgelegenheid voor de Afro-Amerikanen in Birmingham

¹⁰⁵ Ibidem, 630.

te vergroten en er zou een comité worden opgezet die voor deze arbeidskansen en andere raciale kwesties op zou komen.¹⁰⁶

Na deze maanden van confrontaties en strijd leek er door het akkoord eindelijk een overwinning te zijn behaald. Helaas werd het de activisten al snel weer duidelijk hoe de werkelijkheid in Birmingham in elkaar stak; op 11 mei 1963 werd het huis van King's broer in Birmingham gebombardeerd, alsook het Gaston Motel waar Martin Luther King Jr. zelf zou verblijven die nacht.¹⁰⁷ De Afro-Amerikaanse gemeenschap kwam direct weer in actie tegen dit geweld. Woedend publiek verzamelde zich rondom het huis van King's broer en het motel, in eerste instantie lukte het nog om deze woede te kalmeren maar in de loop van de avond braken rellen uit. Alhoewel de blanke kranten de rellen zoveel mogelijk probeerden te verbergen voor de buitenwereld raakten allerlei steden in het zuiden geïnspireerd door de demonstraties in Birmingham. Een nieuwe golf van verzet in andere zuidelijke steden was het gevolg.¹⁰⁸ In Birmingham bleef het ook onrustig na de rellen. De SCLC en de ACMHR probeerden alles in de beste banen te leiden, maar de blanke tegenstanders deden er alles aan om hun standpunt duidelijk te maken en hierbij was geweld een veelvoorkomend middel.

Het hoogtepunt van deze uitingen ligt zonder twijfel bij het bombardement op de Sixteenth Street Baptist Church, op 15 september 1963. Door de aanslag kwamen vier Afro-Amerikaanse meisjes om het leven en werd de kerk gedeeltelijk verwoest. Op dezelfde dag worden nog drie andere Afro-Amerikaanse tieners beschoten, waarvan er twee overlijden.¹⁰⁹ Naast deze – en vele andere – gruwelijke aanslagen bleven de demonstraties doorgaan in Birmingham, en kan 1963 gezien worden als een jaar waarin veel overwinningen werden behaald maar ook als een jaar waarin veel offers werden gebracht.¹¹⁰ Op nationaal niveau zagen de activisten uit Birmingham in 1964 dan ook eindelijk progressie door de invoering van de Civil Rights Bill, hierdoor werd gehoopt dat dit ook op lokaal niveau voor verbeteringen zou zorgen.

De Birmingham Campaign en de jaren '60 hebben ontzettend veel betekend voor de toekomst van de Afro-Amerikaanse gemeenschap in Birmingham. Door de

¹⁰⁶ Garrow, *Bearing the Cross*, 259.

¹⁰⁷ Eskew, *But for Birmingham*, 301.

¹⁰⁸ Alabama Christian Movement for Human Rights, 'Birmingham. People in Motion' via: http://crmvet.org/info/bham_pim.pdf (7 januari 2014).

¹⁰⁹ Ibidem

¹¹⁰ Eskew, *But for Birmingham*, 322.

demonstraties werden overwinningen geboekt die een paar jaar eerder ondenkbaar waren geweest. Door het doorzettingsvermogen van de SCLC, de ACMHR en alle activisten kon het in de jaren '60 werkelijkheid worden dat er Afro-Amerikaanse werknemers kwamen in blanke winkels en lunchrooms, en dat de eerste Afro-Amerikaanse kinderen naar blanke scholen konden gaan. Echter, na het vertrek van de SCLC uit Birmingham bleek de overeenkomst met de zakenmannen minder een overwinning dan de SCLC en de ACMHR hadden gehoopt. Op allerlei vlakken werden beloftes ingetrokken en werd het segregatie systeem in de stad in stand gehouden. De strijd moest dus nog voortgezet worden om echt een verandering aan te brengen in de leefomstandigheden van de Afro-Amerikaanse gemeenschap van Birmingham. Shuttlesworth zag dit ook in: 'With the department store owners refusing to promote any black workers, a subdued Shuttlesworth agreed that demonstrations might have to resume in Birmingham'. En dit zou moeilijk worden voor de bevolking 'when bombs were still being thrown at them'.¹¹¹

De complexe omstandigheden van Birmingham kwamen ook in 1965 weer duidelijk naar voren. Ondanks de aanneming van de Voting Rights Act bewees Birmingham dat een daadwerkelijke uitvoering van deze wet op statelijk en lokaal niveau in de praktijk moeilijker was. De Afro-Amerikanen die durfden te stemmen konden bijvoorbeeld bedreigingen verwachten van de blanke bevolking, 'evictions, firings, foreclosures, arrests on phony charges, death threats, night-rider shootings, fire-bombings, and murders' waren nog steeds aan de orde van de dag in het Zuiden en dus ook in Birmingham. In 1966 zouden verkiezingen plaatsvinden in Alabama, en één van de SCLC leiders, Hosea Williams, zette zich in voor een *Voting Campaign* in het gebied. Jefferson County, waarvan Birmingham de hoofdstad is, had met 80.000 tot 90.000 ongeregistreerde Afro-Amerikaanse volwassene stemgerechtigden het grootste aantal van de staat. Hosea besloot de ACMHR voor te stellen een *Christmas Voter Campaign* op te zetten in december 1965. Vanaf dat moment was een tweede moment van samenwerking met de SCLC een feit en werd wederom gezamenlijk gestreden voor de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham. De campagne eindigde succesvol, uiteindelijk was het aantal geregistreerde Afro-

¹¹¹ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 544.

Amerikaanse stemmers in maart 1966 in heel Alabama tot een aantal van 235.000 gestegen, en was het aantal hiermee ten opzichte van 8 maanden eerder verdubbeld.¹¹²

Deze campagne, twee jaar na de Birmingham Campaign, laat duidelijk zien dat er na 1963 nog geen sprake was van een overwinning, het racisme en de dreiging voor Afro-Amerikanen vanuit de blanke bevolking van Birmingham bleef zich voortzetten. De revolutionaire Voting Rights Act bleek in de praktijk maar moeizaam voet aan de grond te kunnen krijgen in het Zuiden. De Birmingham Campaign heeft zeker invloed gehad in de burgerrechtenbeweging van Birmingham, maar het is belangrijk hierbij de kanttekening te maken dat de strijd nog moest worden voortgezet om daadwerkelijk veranderingen in de leefomstandigheden van de Afro-Amerikaanse bevolking van Birmingham tot stand te kunnen brengen. De climax die werd behaald door de Birmingham Campaign zorgde er dus helaas nog niet voor dat racisme in de praktijk zou stoppen en dat de kansen voor de Afro-Amerikaanse gemeenschap voor het oprapen lagen.

Ook op nationaal niveau hebben de ontwikkelingen in Birmingham in deze periode veel invloed gehad. Na de Birmingham Campaign werd het voor vele andere zuidelijke steden makkelijker om iets te doen aan de segregatie in de steden. Binnen tien weken na de Birmingham Campaign volgden dan ook 758 demonstraties en 13786 arrestaties in 75 steden in het Zuiden, deze demonstraties hadden duidelijk vorm gekregen naar het voorbeeld van de confrontaties in Birmingham.¹¹³ De Birmingham Campaign kan als hoogtepunt van de burgerrechtenbeweging in Birmingham gezien worden, als de uiteindelijke eindstrijd die ook daadwerkelijk verandering bracht in de blanke machtsstructuur van de stad.

Conclusie

De eerste stappen van een georganiseerde strijd om burgerrechten in Birmingham zijn al te vinden in de jaren '30 van de 20^e eeuw. Een actieve en constante beweging komt echter pas zo'n 20 jaar later van de grond; met de oprichting van de ACMHR. Door de inzet van Fred Shuttlesworth en zijn aanhangers kon er een massabeweging ontstaan in Birmingham. Uiteindelijk kan het hoogtepunt van de strijd gevonden worden in de jaren '60. Door de samenwerking tussen de SCLC en de ACMHR en de

¹¹² 'Birmingham Voter Registration Campaign' via: <http://www.crmvet.org/tim/tim65b.htm#1965bhamxmas> (20 januari 2014).

¹¹³ Morris, 'Birmingham Confrontation Reconsidered', 633.

aandacht van de media en de federale politiek werden in deze periode de eerste overwinningen behaald. De strijd in Birmingham was moeizaam; de stadscommissie en de politie onder leiding van Bull Connor maakten verzet haast onmogelijk. Uiteindelijk heeft hun doorzettingsvermogen er voor gezorgd dat een stap in de goede richting gezet kon worden met de Birmingham Campaign. Hoewel hiermee de strijd nog lang niet gestreden was, heeft het voor zelfverzekerdheid gezorgd in de Afro-Amerikaanse gemeenschap en bijgedragen aan een (nationaal) bewustzijn omtrent de achtergestelde positie van de Afro-Amerikaan in Birmingham.

Hoofdstuk 3: De burgerrechtenstrijd in New York en Birmingham in vergelijking

Birmingham en New York, twee steden die ruim 1500 kilometer van elkaar verwijderd zijn en waar een hevige strijd om de burgerrechten van de Afro-Amerikaanse bevolking heeft plaatsgevonden. Hoewel deze strijden beide eenzelfde doel voor ogen hadden, kwam de burgerrechtenbeweging hier in zeer verschillende omstandigheden tot stand. De Amerikaanse burgerrechtenbeweging wordt vaak als een nationale confrontatie gezien, maar door de voorgaande twee hoofdstukken is duidelijk geworden dat de strijd in beide steden een sterk eigen karakter had. De steden verschillen extreem van elkaar door hun geschiedenis, industrie, normen, waarden en cultuur. Dit is terug te zien in de manier waarop de burgerrechtenbeweging zich heeft voltrokken in de steden; de historische context is van groot belang om deze verschillen te begrijpen.

Dit hoofdstuk legt de karakters van de bewegingen naast elkaar en vergelijkt de strijd in New York en Birmingham met elkaar op verschillende punten. Allereerst wordt aandacht besteed aan de onderwerpen die in de twee burgerrechtenbewegingen aan de kaak worden gesteld. Welke strijdpunten vonden de activisten in New York en Birmingham van belang? Ten tweede wordt bekeken hoe voor deze onderwerpen werd gestreden, gebeurde dit vooral in organisatieverband of meer op individueel niveau? En op welke manier manifesteerden deze organisaties of individuen zich dan? Ten derde komt de vraag naar voren wanneer de burgerrechtenbewegingen in de steden opkwamen. Wanneer werd de basis gelegd voor de bewegingen en wanneer begonnen de grote demonstraties en acties? Tot slot dan nog de vraag of de

burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham nationaal gericht waren. Willen zij zich inpassen in een nationale burgerrechtenbeweging of richtten zij zich meer op hun eigen, lokale omstandigheden en omgeving?

Strijdpunten

Zowel in New York als in Birmingham begon de burgerrechtenbeweging vooral door de slechte werkgelegenheid voor de Afro-Amerikaanse bevolking. In beide steden behoorde zij tot de lagere klasse en kwamen zij vaak alleen in aanmerking voor fysiek zware en laagbetaalde banen. Ten tijde van de *Great Depression* werd al snel duidelijk dat de eerste banen verloren werden door de Afro-Amerikaanse arbeiders, in zowel Birmingham als New York. Om deze reden besloten vakbonden in beide steden hier iets aan te doen en de arbeiders aan vakbondcontracten te koppelen om zich beter te kunnen verdedigen tegenover hun werkgever in bijvoorbeeld ontslagzaken. Maar niet alleen de vakbonden bemoeiden zich met de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking. In beide steden ging de Communist Party zich hier ook voor inzetten. Zij breidden hun invloed ook verder uit dan alleen de arbeidsomstandigheden en staan de Afro-Amerikanen ook bij in bijvoorbeeld rechtszaken, zoals de zaak van de Scottsboro Boys in 1931.

Hoewel de steden in de beginperiode van de burgerrechtenbewegingen dus eenzelfde onderwerpen aankaartten, gaan ze hierna al snel ieder hun eigen weg. In New York komen na de jaren '30 al snel nieuwe strijdpunten naar voren zoals politiegeweld, schoolsegregatie en woonsegregatie. Dit zijn allemaal punten die men in Birmingham uiteraard ook wou aanpakken, maar waar de eerste prioriteit echter niet lag. Het eerste doel van de activisten in Birmingham was er namelijk één die in New York al behaald was; een wettelijk verbod op segregatie en racisme. Hoewel dit in New York niet werd nageleefd, was er hierdoor wel al een ander startpunt van de burgerrechtenbeweging, namelijk meer bewegingsvrijheid voor de activisten. In Birmingham moest eerst de gehele structuur van de stad veranderd worden.

Het systeem van de stad was doordrenkt met hiërarchie en segregatie. Er was hiërarchie tussen de zwarten en blanken maar ook weer onderling in deze twee bevolkingsgroepen. De meeste Afro-Amerikanen in Birmingham behoorden namelijk tot de lagere arbeidersklasse maar er waren ook de zogenoemde *white folks*'

niggers.¹¹⁴ Deze groep Afro-Amerikanen bekleedden bijvoorbeeld hoge functies bij blanke restaurants of op de golfclubs en kozen vaak de kant van de blanken in de burgerrechtenbeweging.¹¹⁵ Onder de blanke bevolking van Birmingham was er naast het politiedepartement en het stadsbestuur één groep zakenmannen die macht uitoefende over de hele stad: de Big Mules. Er was in deze stad dus geen sprake van een democratisch systeem, maar meer een oligarchie die groot voorstander was van de segregatie ordening in de stad.

Racisme zat diepgeworteld in deze stad, vooral ook omdat de economie van Birmingham er op draaide. Doordat de stad goedkope arbeid en dus goedkope producten kon aanbieden deden allerlei grote partijen hier zaken. Als deze goedkope arbeid zou wegvallen was de stad haar voordeel kwijt en zou ze haar voordelige concurrentiepositie verliezen aan andere industriesteden. Dit was in New York anders, het economische systeem draaide niet op racisme; de betere banen gingen simpelweg naar de blanken omdat zij een betere opleiding hadden genoten.

Het eerste grote strijdpunt voor de activisten in Birmingham was dus het systeem van de stad aanpakken en hier proberen een verandering in aan te brengen. In New York kon de agenda echter steeds meer uitgebreid worden met strijdpunten, zoals de woonsituatie van de Afro-Amerikaanse bevolking in de stad, partijen als de Urban League en City-Wide Citizens' Committee on Harlem streden voor veranderingen in de woonsituaties van de Afro-Amerikaanse bevolking van New York. Zo werd in januari 1945 door de Harlemse democraat Hulan Jack en William T. Adrews een wetsontwerp ingediend om contracten te verbieden die de verkoop of verhuur van een eigendom baseren op etniciteit of religie. De jaren hierna werd door verschillende partijen doorgehamerd op dit strijdpunt.¹¹⁶ Een dergelijk onderwerp als *housing* kwam in Birmingham niet of nauwelijks aan de orde in de burgerrechtenbeweging omdat dit dus geen prioriteit had. De beweging in New York en Birmingham zat dus op een ander niveau in hun strijd, New York was al een stap verder dan Birmingham.

Toen in 1963 de Birmingham Campaign gestart werd onder leiding van de ACMHR en de SCLC werden concrete doelen opgesteld voor de burgerrechtenbeweging van Birmingham, waaronder desegregatie van de winkels en

¹¹⁴ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 24.

¹¹⁵ Ibidem, 24-25.

¹¹⁶ Biondi, *To stand and fight*, 117-118.

betere arbeidskansen in die winkels voor de Afro-Amerikaanse inwoners van de stad.¹¹⁷ Door de gerichte campagne ontstond een dynamische en energieke beweging die doelgericht te werk ging om haar belangrijkste strijdpunten te behalen.

In New York is echter nooit één echte gerichte campagne geweest zoals in Birmingham het geval was. Door de New Yorkse partijen en organisaties werden steeds weer nieuwe punten aangekaart. In Birmingham was echter een doelgerichte campagne nodig die als één front kritiek leverde op het segregatie systeem van de stad. In New York was er meer vrijheid en dus ook meer de mogelijkheid voor versplintering tussen de actiegroepen en strijdpunten. Ook was er in New York geen sprake van noodzaak om een eenheid te vormen, wat in Birmingham wel van groot belang was.

De strijdpunten van de burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham laten zien dat de steden andere prioriteiten hadden. New York had een vrijer klimaat dan Birmingham en daar lag dus geen rem voor de burgerrechtenbeweging. Zo kon de agenda van de New Yorkse burgerrechtenbeweging dus ook groter worden dan die van Birmingham. Maar misschien kan wel gezegd worden dat daarmee ook de doelen die door Birmingham in de jaren '60 werden behaald groter waren dan die in New York; namelijk het blootleggen en verslaan van een systeem waar de gehele stad al jaren op voortleefde.

Vormen van verzet

De vorm van organisatie van de burgerrechtenbeweging in New York en Birmingham verschildte zeer van elkaar. In Birmingham was één lokale partij actief die de burgerrechtenbeweging tot haar enige taak beschouwde, namelijk de ACMHR. Uiteraard waren de NAACP en CP ook al vroeg op het toneel verschenen in Birmingham maar zij waren nationale organisaties, de lokale strijd werd pas echt actief opgezet door de ACMHR. In New York waren daarentegen verschillende organisaties die zich inzetten voor de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking en door de jaren heen kwamen er ook nieuwe organisaties bij en verlieten andere organisaties en partijen op haar beurt weer het toneel. De New Yorkse burgerrechtenbeweging was dus meer versplinterd dan die in Birmingham.

¹¹⁷ Eskew, *But for Birmingham*, 312.

In Birmingham was het de ACMHR die de burgerrechtenbeweging opzette en vorm had gegeven. Hoewel de NAACP en de Communist Party wel al eerder op waren gekomen voor de rechten van de Afro-Amerikanen in Birmingham, steunden zij hen in vooral in rechtszaken, en brachten geen beweging op gang.

De ACMHR was een partij die in eerste instantie niet geliefd was bij iedereen. Toen Fred Shuttlesworth het plan had een massabijeenkomst te organiseren in juni 1956 werd hij bijvoorbeeld gebeld door een collega-predikant wie stelde dat hij was ingelicht door God dat Shuttlesworth de bijeenkomst moest afzeggen. Shuttlesworth antwoordde met: 'Is that so? Now just when did the Lord start sending my messages through you? You go back and tell the Lord that the meeting is on, and the only way I'll call it off is if he comes down here and tells me Himself'.¹¹⁸ Dit illustreert de vastberadenheid van Shuttlesworth om de beweging op te zetten en hij diende geen tegenstand van wie dan ook. Hierbij kwam ook kijken dat hij niet geïnteresseerd was in een samenwerking met andere partijen zoals de NAACP, zijn partij zou de burgerrechtenbeweging in Birmingham leiden en niemand anders.

In New York was er een tegenovergestelde situatie gaande in de jaren '30 toen steeds meer verschillende partijen zich gingen inzetten voor de burgerrechten van de Afro-Amerikaanse inwoners en er werd met het Popular Front een eenheid gecreëerd. Juist coalitievorming lag centraal in de basis van de werkwijze van de New Yorkse burgerrechtenbeweging. Vanaf de jaren '40 was er echter meer versplintering; partijen en organisaties gingen zich voor allerlei verschillende punten inzetten en steeds weer met andere organisaties samenwerken of zelfs niet samenwerken. Dit was vooral het geval bij de NAACP in de jaren '50, die het niet op had met de CP en andere communistisch getinte partijen zoals de NNLC. Toch blijft in de New Yorkse burgerrechtenbeweging samenwerking tussen verschillende organisaties centraal staan, in tegenstelling tot de beweging in Birmingham onder leiding van Fred Shuttlesworth. De enige samenwerking die Shuttlesworth aanging was die met de SCLC, dit was echter vooral omdat hij hiertoe gedwongen werd door de lokale zwarte bevolking. Hoewel Shuttlesworth dus wel samenwerkte met de SCLC, waren er geen andere lokale organisaties in Birmingham die stredden voor burgerrechten, slechts de NAACP en tot in het midden van de jaren '50 de CP. Deze organisaties zag Shuttlesworth echter als elitair en dus ongeschikt om mee samen te werken. De

¹¹⁸ Eskew, *But for Birmingham*, 125.

strategie die in New York heerste, waarin de organisaties elkaar opzochten om samen te strijden, was (op de samenwerking met de SCLC na) niet te herkennen in de burgerrechtenbeweging van Birmingham.

Individen waren ook erg belangrijk in beide steden, zowel de ‘gewone’ burger als Afro-Amerikaanse activisten die hoger op de ladder stonden en nauw betrokken waren bij verschillende organisaties, zoals Bayard Rustin en Philip A. Randolph in New York. Deze mannen waren betrokken bij verschillende burgerrechtenorganisaties zoals The Brotherhood of Sleeping Car Porters (Randolph), de eerste Afro-Amerikaanse vakbond met veel invloed in de New Yorkse burgerrechtenbeweging.¹¹⁹ Ook waren deze mannen de grootste initiatiefnemers van de March on Washington in 1963. Individen zoals Rustin en Randolph waren hard nodig in New York om zo de verschillende organisaties te binden en grote campagnes op te zetten. In Birmingham was het belangrijkste individu in de burgerrechtenbeweging uiteraard Fred Shuttlesworth, die met grote zelfverzekerdheid de strijd aanging.

De ‘gewone’ burger was natuurlijk ook een belangrijk individu maar deze individuen maakte veelal wel weer gebruik van de diensten en steun van de organisaties. Zo vertrok de Afro-Amerikaanse Nina Beltran op 7 augustus 1945 samen met haar vijfjarige zoon met de trein vanuit New York. Wanneer ze arriveerden in Raleigh, North-Carolina, vroeg de conducteur of alle Afro-Amerikaanse inzittenden zich wilden verplaatsen naar het Jim Crow gedeelte. Doordat Beltran haar bagage en zoon moest meekrijgen duurde het even voordat ze daar aankwam, en toen ze er uiteindelijk arriveerde, waren alle plekken bezet. Aangezien Beltran heel graag wou zitten en hetzelfde kaartje als iedereen had gekocht, besloot ze terug te gaan naar haar eerdere zitplaats. Na een confrontatie met de conducteur werd de politie gebeld en werd Nina Beltran geslagen en met haar zontje in het overvolle Jim Crow gedeelte van de trein geduwd. Terug in New York schakelde Beltran de hulp in van het linkse advocatenkantoor Neuberger, Shapiro en Rabinowitz en werd de zaak in januari 1947 geschikt voor \$3000.¹²⁰ Zaken als deze worden hierna ook door de NAACP opgepikt; de organisaties pakten deze individuele zaken dus op en boden de slachtoffers (financiële) steun in rechtszaken. In

¹¹⁹ E.R. Smith, ‘Brotherhood of Sleeping Car Porters’, <http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/174.html> (7 januari 2014).

¹²⁰ Biondi, *To stand and fight*, 85.

Birmingham was dit ook het geval, de ACMHR stelde altijd de borg te betalen voor de individuen die meeliepen in protesten of meededen aan ‘sit-ins’. Ook was de NAACP in Birmingham actief om individuen te steunen in rechtszaken, zij hadden immers meer geld en expertise dan de ACMHR om deze zaken tot een positief einde te brengen.

Kort gezegd hadden de organisaties en individuen elkaar nodig, en deze afhankelijkheid was er zowel in New York als in Birmingham. De organisaties hadden de individuen nodig om een massa beweging op gang te krijgen; zonder *crowd* kon er simpelweg ook geen massaal protest plaatsvinden. De individuen hadden de organisaties op hun beurt weer nodig vanwege hun expertise en hun bekwaamheid om de burgerrechtenbewegingen te sturen. De organisaties boden de institutionele kaders waarbinnen de *movements* konden bewegen. Zij hadden het netwerk en konden hiermee de politiek en media bereiken en zo de beweging tot een hoger niveau tillen.

Opkomst en verloop

In New York kwam de burgerrechtenbeweging sneller op dan in Birmingham. In beide steden ontstond in de jaren '30 meer aandacht voor de rechten van de Afro-Amerikaanse bevolking, maar in Birmingham kon dit minder goed. Dit is te wijten aan de context waarin dit verzet opkwam; in Birmingham hadden de Big Mules en het stadsbestuur alle macht in handen en zij waren niet van plan dit in de weg te laten staan door de vakbonden en de NAACP die zich in de jaren '30 inzetten voor de arbeidskansen van de Afro-Amerikaanse bevolking van de stad. In New York was er een vrijer en democratischer klimaat, hier kon in de jaren '30 effectiever actie worden gevoerd voor hetzelfde strijdpunt omdat men niet geremd werd door een oligarchisch bestuur. In New York konden vakbonden en organisaties als de NAACP en de CP zich dus makkelijker organiseren in samenwerkingsverbanden. Er ligt dus een verschil in het startpunt van de burgerrechtenbewegingen. In New York was dit duidelijk te vinden in de jaren '30, terwijl in Birmingham de ACMHR pas zo'n 20 jaar later werd gevormd. Uiteraard was er ook in Birmingham in de jaren '30 en '40 verzet door onder andere de busboycots en steun van de NAACP, maar dit was niet te vergelijken met de inzet van de ACMHR, die echt een beweging tot stand bracht in de stad.

Het zwaartepunt van de burgerrechtenbewegingen lag voor beide steden wel in dezelfde periode: de jaren '60. 1963 was het jaar voor Birmingham en de vele demonstraties in de Birmingham Campaign zorgden voor de eerste overwinningen. Ook vond in dit jaar de March on Washington plaats, een belangrijk moment voor de beide steden. Voor Birmingham was deze massademonstratie een bekrachtiging voor alle energie die de activisten in de protesten hadden gestoken, maar ook werd de March on Washington gezien als een viering van het succes van de Birmingham Campaign.¹²¹ Of de Birmingham Campaign deze viering geheel waard was is echter een tweede vraag, de stad bleef immers ook na de campagne nog kampen met grote problemen, bombardementen en de Afro-Amerikaanse gemeenschap bleef een arme arbeidersklasse. Maar het 'succes' van de Birmingham Campaign was van groot belang voor de overtuigingskracht van de March on Washington; de SCLC kon hierdoor immers naar een succesvolle strijd refereren. De March on Washington was ook voor New York een invloedrijk protest, de grote initiatiefnemers waren namelijk New Yorkse activisten, zoals Bayard Rustin en Philip A. Randolph, de New Yorkse burgerrechtenbeweging was dus nauw betrokken bij deze *march*.

De jaren '60 waren vooral belangrijk voor Birmingham en New York omdat in beide steden een switch in de houding van de burgerrechtenbewegingen zichtbaar is. In New York vindt een omslag plaats naar meer radicalere vormen van verzet, waarin activisten zoals Malcolm X geloofden dat een revolutie alleen mogelijk was wanneer er geweld gebruikt zou worden.¹²² Hoewel niet alle activisten deze opvatting overnamen gaf het wel een prikkel waardoor de activisten opnieuw gedreven werden. De energie die uit sprekers als Malcolm X kwam had invloed op vele New Yorkse activisten. In Birmingham was ook sprake van een verandering in de houding van de activisten. Door het succes van de Birmingham Campaign was een mate van zelfverzekerdheid ontstaan die het verzet voortzette. Dit resulteerde zelfs in de stad van de geweldloze burgerrechtenstrijd tot gewelddadige acties. Zoals naar aanleiding van het bombardement op de Sixteenth Street Baptist Church in september 1963; er ontstonden rellen waarbij winkels en auto's van blanke eigenaren in brand werden gezet.¹²³ In de beide steden werd het in deze periode dus duidelijk zichtbaar dat de

¹²¹ Eskew, *But for Birmingham*, 312.

¹²² Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, 310.

¹²³ Eskew, *But for Birmingham*, 300-301.

Afro-Amerikaanse bevolking het zat was met hun situatie en de nog steeds doorzettende discriminatie.

Een nationale of lokale strijd?

Zeker in de beginjaren van de burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham was de strijd vooral actief op lokale schaal; beide burgerrechtenbewegingen waren uniek, ze leken in sommige opzichten op elkaar en hadden hetzelfde doel voor ogen maar de weg hier naar toe verschilde enorm. Beide bewegingen startten met het oogpunt op lokale doelen en dan vooral arbeidsmogelijkheden. Deze werden op lokaal niveau aangepakt en er werd op lokaal niveau voor gestreden. Zoals de ‘don’t buy where you can’t work’ campagnes in New York, deze beoogden kleine veranderingen in een grotere structuur van discriminatie. Het verzet om producten te kopen in winkels waar men als Afro-Amerikaan niet mocht werken had ten doel om op lokaal niveau verandering te brengen voor de New Yorkse Afro-Amerikaanse gemeenschap. Uiteraard wilden deze activisten uiteindelijk verandering op grote schaal bewerkstelligen maar dit lag in eerste instantie niet ten doel van de acties. In Birmingham was dit ook het geval, de acties waren gericht op de eigen omstandigheden, ook omdat de situatie sterk verschilde van de omstandigheden in Noordelijke steden zoals New York. In Birmingham werden dan ook acties georganiseerd voor andere strijdpunten, zoals de busboycots, deze waren in New York simpelweg niet nodig. In Birmingham was sprake van *de-jure* segregatie waardoor dus ook meer aandacht was voor strijdpunten die de wettelijk vastgelegde discriminatie aanvielen.

Na verloop van de jaren begon er echter meer dialoog en contact tussen de Noordelijke en Zuidelijke bewegingen plaats te vinden. In het Noorden werd bijvoorbeeld in media en pamfletten gerefereerd naar de Zuidelijke omstandigheden, zoals in het pamflet dat in oktober 1947 in New York verspreid werd: ‘Lynching Northern Style: Police Brutality’.¹²⁴ Iedereen in het Noorden was op de hoogte van de gruwelijke *lynching* daden in het Zuiden, door dit woord te koppelen aan het politiegeweld in het Noorden had men direct een associatie na het lezen van de titel. Door dit soort aanknooppunten met hun Zuidelijke broers en zussen te zoeken poogden de Noordelijke activisten hun eigen strijd te versterken.

¹²⁴ Biondi, *To stand and fight*, 70-71.

Waar het Noorden vooral naar het Zuiden verwees om de discriminatie in het eigen gebied te voorzien van een referentiekader, was het Noorden vanaf de jaren '50 ook steeds belangrijker voor de Zuidelijke burgerrechtenbewegingen. Namelijk voor financiële steun, media-aandacht en (politiek) advies. In het Noorden, en dan vooral in New York, waren veel hoofdkantoren van grote burgerrechtenorganisaties, zoals de NAACP, gevestigd. Deze waren enorm belangrijk voor de financiering van de Zuidelijke burgerrechtenbewegingen, zoals ook de Birmingham Campaign in 1963. De SCLC haalde de meeste financiering voor deze campagne uit het Noorden.

Ook voorzagen Noordelijke activisten hun Zuidelijke lotgenoten van (politiek) advies. Dit gebeurde op een meer pragmatische wijze; Noordelijke activisten steunden de Zuidelijke activisten bij de zogenoemde 'sit-ins', verspreidden pamfletten, schreven artikelen en boden hen advies naar aanleiding van de door hen behaalde overwinningen in het Noorden.¹²⁵ Ook boden Noordelijke activisten het Zuiden hun kennis en inzet door (leidende) functies te vervullen in de Zuidelijke burgerrechtenorganisaties. Zo ook Ella Baker, die in New York woonde en hier deel uitmaakte van de groep leidende activisten (ze stond naast andere activisten zoals A. Philip Randolph en was in de jaren '30 en '40 voorzitter van de NAACP in Harlem) en zich aansloot bij de SCLC.¹²⁶ Eveneens heeft de Noordelijke media een belangrijke rol gespeeld in de Zuidelijke burgerrechtenbeweging, waaronder in de Birmingham Campaign. De Zuidelijke media was ook gebaseerd op het segregatie systeem en de grote (blanke) kranten schreven wel over de burgerrechtenstrijd maar verdraaiden feiten zodat het artikel het segregatie systeem niet ten nadele kwam. Toen de Noordelijke media doorkreeg dat het er hevig aan toe ging in de Birmingham Campaign werden ook delegaties van de *New York Times* naar de stad gestuurd. Door de komst van de Noordelijke media veranderde de aandacht voor de campagne, zeker na de publicatie van de onderstaande foto van Bill Hudson waarop een Afro-Amerikaanse jongen (Walter Gadsden) wordt aangevallen door een Duitse herdershond van de politie. Deze foto ging de hele wereld over en hierdoor ontstond grote (inter)nationale aandacht voor de Birmingham Campaign.¹²⁷

¹²⁵ Sugrue, *Sweet Land of Liberty*, XVIII.

¹²⁶ Biondi, *To stand and fight*, 258.

¹²⁷ McWhorter, *Carry me home Birmingham, Alabama*, 375.

128

Conclusie

New York en Birmingham zijn beide zeer invloedrijk geweest in de Amerikaanse burgerrechtenbeweging, ieder op hun eigen manier. Zo heeft Birmingham met de Birmingham Campaign een voorbeeld gelegd voor vele andere Zuidelijke steden. Hiernaast zorgde de Birmingham Campaign voor grote onrust, dit werd ook opgemerkt door de federale regering, president Kennedy ging zich zelfs persoonlijk met de strijd bemoeien; door het acute drama in Birmingham voelde de Kennedy regering zich verplicht om actie te ondernemen. Hij stuurde een observator en hield nauw contact met het lokale bestuur van de stad. De ontwikkelingen in Birmingham hebben ook een dominante stem gehad in de aanname van de Civil Right Act van 1964, zoals Kennedy zelf al zei: 'But for Birmingham, we won't be here today'.¹²⁹ New York heeft daarentegen op hele andere wijze een nationale invloed gehad op de burgerrechtenbewegingen door heel het land heen. Als bolwerk van de grote organisaties konden vanuit New York vele lokale organisaties van geld en advies voorzien worden. In september 1963 worden de Noordelijke en Zuidelijke strijd met de March on Washington voor het eerst in één nationaal kader geplaatst en het overeenkomende doel werd hier wederom duidelijk: gelijkheid.

¹²⁸ Foto door Bill Hudson, via:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Birmingham_campaign_dogs.jpg (7 januari 2014)

¹²⁹ Gehele alinea over Birmingham en Kennedy: Eskew, *But for Birmingham*, 312.

Ondanks dit zelfde doel en de toenadering tussen de Noordelijke en Zuidelijke bewegingen vanaf de jaren '50, is het niet wenselijk om de bewegingen in eenzelfde nationaal kader te plaatsen. De grote verschillen in de context waarin ze opkwamen en de ontwikkelingen van de bewegingen maken het onmogelijk deze bewegingen onder exact dezelfde noemer te plaatsen. De burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham waren beide uniek, zoals deze zich in elke Amerikaanse stad onder unieke omstandigheden heeft voltrokken. Dit maakt het dat ze niet verenigbaar zijn in een exact overeenkomend kader.

Conclusie

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat de burgerrechtenbewegingen in New York en Birmingham sterke verschillen tonen. De omstandigheden waarin de bewegingen opkwamen waren compleet anders. Birmingham werd geteisterd door een systeem van segregatie, hiërarchie en het agressieve leiderschap van Bull Connor in het politiedepartement. New York was daarentegen vanaf de vroege jaren van de 20^e eeuw al een stuk democratischer en had *de jure* segregatie na de *Reconstruction* afgeschaft. Hoewel er dus nog wel een grote mate van segregatie was in New York, was er ook sprake van een vrijer klimaat om hier tegen in opstand te komen, activisten in Birmingham hadden het op dat punt dus zwaarder. De omstandigheden in New York en Birmingham verschilden als dag en nacht, en daarom is het dus ook logisch dat de burgerrechtenstrijd zich in deze steden op verschillende manieren heeft voltrokken.

Deze scriptie toont aan dat de geografische verschillen belangrijk zijn en in ogenschouw moeten worden genomen om zo deze verschillen te traceren en te analyseren. Hiermee wordt dus afstand genomen van de Long Movement theorie die stelt dat de verschillen tussen de Zuidelijke *de jure* en de Noordelijke *de facto* onderdrukking overdreven zijn.¹³⁰ Dit verschil in segregatie heeft namelijk juist de kaders getekend waarin de bewegingen opkwamen. Hierdoor werden bijvoorbeeld verschillende strijdpunten geformuleerd, was de organisatievorm van de beweging in Birmingham anders dan in New York en hadden de bewegingen in beide steden een ander verloop.

De Noordelijke en Zuidelijke burgerrechtenbeweging kunnen dus niet in eenzelfde nationaal kader geplaatst worden zoals Matthew Lassiter en Joseph Crespino voorstellen. Door de burgerrechtenbewegingen in één volledig historisch perspectief te bekijken, zoals zij voorstellen, zullen vele lokale omstandigheden niet belicht worden welke juist zo belangrijk zijn, zoals duidelijk wordt in de *casestudies* van New York en Birmingham. De lokale omstandigheden en ontwikkelingen zijn van belang om te bestuderen om zo de burgerrechtenbeweging van beide steden in

¹³⁰ Cha-Jua en Lang, 'The 'Long Movement' as Vampire: Temporal and Spatial Fallacies in Recent Black Freedom Studies', 265.

haar geheel te kunnen begrijpen en met elkaar te kunnen vergelijken. Wanneer de zienswijze van Lassiter en Crespino gevolgd zou worden zou dus niet een volledig beeld ontstaan van de Amerikaanse burgerrechtenbeweging.

Tot slot moet genoteerd worden dat er punten ook niet zijn onderzocht in deze scriptie, welke aanbevolen kunnen worden voor een vervolgonderzoek. Zoals de rol en invloed van de media en/of de (lokale) politiek. Doordat de media in Birmingham veelal gecensureerd was, zal hier waarschijnlijk een groot verschil liggen met de rol van de media in de New Yorkse burgerrechtenbeweging. Eveneens zal waarschijnlijk op politiek niveau een verschil kenbaar zijn; in hoeverre bemoeide de (lokale) politiek zich met de burgerrechtenbeweging in New York en Birmingham en in hoeverre had dit invloed op het verloop en succes van de burgerrechtenbewegingen? Hierbij kan gedacht worden aan de rol van Adam Clayton Powell Jr. die als Afro-Amerikaanse politicus Harlem representeerde in het Huis van Afgevaardigden, hiermee was hij de eerste New Yorkse Afro-Amerikaan die verkozen werd in het Congres. Wellicht heeft dit geholpen in de strijd in New York. Voor Birmingham zou dan aandacht besteed kunnen worden aan de rol van de Kennedy regering in de Birmingham Campaign. Hadden de invloed en druk van President Kennedy de Birmingham Campaign tot een succesvol einde gemaakt? Dit zijn interessante punten en vragen voor een verder onderzoek naar de verschillen tussen de burgerrechtenbeweging in New York en Birmingham.

Nawoord

Deze scriptie heeft inzicht gegeven in één van de gewichtigste aspecten van de Amerikaanse samenleving. Hoe complex de relatie tussen blank en zwart is in de Verenigde Staten, is voor een Nederlander moeilijk in te beelden. Hoewel anno 2014 een Afro-Amerikaanse president de leiding geeft aan het land en iedereen voor de wet gelijk is, zijn de erfenissen van deze strijd om gelijke rechten tot op de dag van vandaag nog merkbaar. Zoals de dood van de 24 jarige Jonathan Ferrel, wie in Charlotte, North Carolina, tien keer werd beschoten door de politieagent Randal Kerrick, dit alles had een fataal einde. Ferrel was ongewapend en was slechts op zoek naar hulp nadat hij met zijn auto was gecrasht.¹³¹ Deze moord op een man van Afro-Amerikaanse afkomst deed direct de gemoederen oplopen en de term racisme werd hier ook snel een onderdeel van. Uit nieuwsberichten als deze blijkt dat racisme nog niet weg te denken valt uit de Amerikaanse maatschappij; het is een gevoelig onderwerp dat liever wordt vermeden. Soms wordt wellicht vergeten dat de burgerrechtenstrijd nog maar zo kort geleden is, studenten die meededen in (bijvoorbeeld) de Birmingham Campaign leven nog steeds. Het land kent een geschiedenis van ruim vijf eeuwen, waarin de Afro-Amerikaanse bevolking pas een halve eeuw dezelfde federale rechten heeft verkregen als de blanke bevolking. Dit is een essentieel punt bij het creëren van een begrip van de Verenigde Staten. Uit deze scriptie is gebleken dat dit begrip ook niet volledig is wanneer men de Verenigde Staten en de burgerrechtenbeweging als één geheel ziet, de verschillen in dit grote land zijn cruciaal geweest in de strijden van Birmingham en New York. De Amerikaanse burgerrechtenbeweging heeft voor zo een grote verandering in de samenleving gezorgd, maar de gevolgen en ontwikkelingen van deze strijd, die nog steeds (al dan niet zichtbaar) gaande is, zijn niet over een kam te scheren. Dit is mij door het schrijven van deze scriptie geheel duidelijk geworden en heeft mij geholpen mijn begrip van de Verenigde Staten aan te scherpen en ook in staat gesteld de actualiteiten beter in haar context te kunnen plaatsen.

¹³¹ M. Weiss en J. Collins, 'Jonathan Ferrell, Unarmed Man Killed In North Carolina, Was Shot 10 Times By Officer' (16 september 2013) via: http://www.huffingtonpost.com/2013/09/16/jonathan-ferrell-shot_n_3937175.html (19 januari 2014).

Literatuurlijst

Boeken

- Biondi, M. *To stand and fight. The struggle for civil rights in postwar New York* (Cambridge 2003).
- Dubose, C.J. 'The Brooklyn Urban League and Equal Employment Opportunity in New York's War Industries', in: M. Ezra, *The Economic Civil Rights Movement. African Americans and the Struggle for Economic Power* (New York 2013) 33-45.
- Eskew, G.T. *But for Birmingham: the Local and National movements in the Civil Rights Struggle* (Chapel Hill 1997).
- Garrow, D.J. *Bearing the Cross: Martin Luther King, Jr. and the Southern Christian Leadership Conference* (New York 1999).
- Lassiter, M.D. en J. Crespino, *The Myth of Southern Exceptionalism* (New York 2010).
- McWhorter, D. *Carry me home Birmingham, Alabama. The climatic battle of the Civil Rights Revolution* (New York 2001).
- Sugrue, T.J. *Sweet Land of Liberty. The Forgotten Struggle for Civil Rights in the North* (New York 2008).
- Theoharis, J.F. en K. Woodward, *Freedom North. Black Freedom Struggles outside the South, 1940-1980* (Basingtoke 2003).
- Trotter, J.W. *The African American Experience* (Boston 2001).

Artikelen

- Berg, M., 'Black Civil Rights and Liberal Anticommunism: The NAACP in the Early Cold War', *Journal of American History* 94, nr. 1 (Juni 2007): 75-96.
- Biondi, M., 'How New York changes the story of the Civil Rights Movement', *Afro-Americans in New York Life and History* vol. 31, nr. 2 (2007) 15-29.
- Cha-Jua, S.K. en Lang, C., 'The 'Long Movement' as Vampire: Temporal and Spatial Fallacies in Recent Black Freedom Studies', *The Journal of African American History* vol. 92, nr. 2 (2007) 265-288.
- Dreier, P., 'The Man Behind the March. Remembering Bayard Rustin' *Commonweal* Vol. 139, nr. 11 (2012) 16-19.
- Hall, J.D., 'The Long Civil Rights Movement and the Political Uses of the Past', *The Journal of American History* 91, nr. 4 (2005) 1233-1263.
- Krochmal, M., 'An Unmistakably Working-Class Vision: Birmingham's Foot Soldiers and Their Civil Rights Movement', *The Journal of Southern History* vol. LXXVI, nr. 4 (november 2010) 923-960.
- Martin, C.H., 'Internationalizing "The American Dilemma": The Civil Rights Congress and the 1951 Genocide', *Journal of American Ethnic History* 16(4), Summer 1997, 35-61.
- Morris, A.D., 'Birmingham Confrontation Reconsidered. An Analysis of the Dynamics and Tactics of Mobilization', *American Sociological Review* vol. 58, nr. 2 (1993) 621-636.

Primaire bronnen

- Alabama Christian Movement for Human Rights, 'Birmingham. People in Motion' via: http://crmvet.org/info/bham_pim.pdf (7 januari 2014).
- King, M.L., *Letter from Birmingham jail* (Birmingham 16 april 1963) via: <http://www.crmvet.org/docs/bhamljbj.htm> (1 november 2013).

Websites

- 'Birmingham Voter Registration Campaign' via: <http://www.crmvet.org/tim/tim65b.htm#1965bhamxmas> (20 januari 2014).
- 'Eyes on the Prize: America's Civil Rights Years 1954-1965', deel I, http://library.wustl.edu/units/spec/filmandmedia/collections/henry-hampton-collection/eyes_on_the_prize.html (7 januari 2014).
- 'Eyes on the Prize II: America at the Racial Crossroads 1965-1985', deel II, http://library.wustl.edu/units/spec/filmandmedia/collections/henry-hampton-collection/eyes_on_the_prize_2.html (7 januari 2014).
- Mamiya, L.A., 'Malcolm X', <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/359906/Malcolm-X> (7 januari 2014).
- Smith, E.R., 'Brotherhood of Sleeping Car Porters', <http://www.encyclopedia.chicagohistory.org/pages/174.html> (7 januari 2014).
- 'Southern States Try to Destroy the NAACP', <http://www.crmvet.org/tim/timhis56.htm> (19 januari 2014).
- Weiss, M. en Collins, J., 'Jonathan Ferrell, Unarmed Man Killed in North Carolina, Was Shot 10 Times By Officer' (16 september 2013) via: http://www.huffingtonpost.com/2013/09/16/jonathan-ferrell-shot_n_3937175.html (19 januari 2014).

Foto's

- Foto 1 voorblad, 'The Birmingham Campaign': <http://blogs.birminghamview.com/blog/2013/05/03/wanted-inspired-children-to-change-the-world-again/#.UsvodGTuIaA> (7 januari 2014).
- Foto 2 voorblad, 'Philip A. Randolph': <http://www.otrcat.com/freedoms-people-p-48670.html> (7 januari 2014).
- Foto 3 voorblad, 'The March on Washington': <http://hbcustory.wordpress.com/2013/08/28/five-hbcu-related-march-on-washington-secrets/> (7 januari 2014).
- Foto op pagina 46, door B. Hudson, via: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Birmingham_campaign_dogs.jpg (7 januari 2014).

Overige

- Verheul, J., Hoorcollege 15 maart 2013 (Universiteit Utrecht).